

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ben edebiyattan ibaretim

KAFKAOKUR

SAYI 66 - YIL 8 - MAYIS 2022 - 18 TL - KKTC: 20 TL

Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi

Canım Akin

HER ŞEYDEN ÇOK
KİTAPLARI SEVDİM.

NIKOLA TESLA

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

KAFKAOKUR

KAFKAOKUR

Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi

"... ben edebiyattan ibaretim."

Franz Kafka

Aylık Edebiyat Dergisi | Sayı 66 - 18 TL | KKTC: 20 TL

instagram.com/kafkaokur

twitter.com/kafkaokurdergi

İmtiyaz Sahibi

Akademiler Eğitim, Denetim ve Danışmanlık
Tic. Ltd. Şti.

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Editör

Alparslan Demir

Genel Yayın Yönetmeni

Gökhan Demir

Sanat Yönetmeni

Yunus Emre Aytaç

Kapak Çizeri

Cansu Akın

Son Okuma

Buse Arslan

Web: www.kafkaokur.com

İletişim: editor@kafkaokur.com

Reklam: reklam@kafkaokur.com

Adres: Altunizade Mah. Palandöken Sok. No: 19/1
Üsküdar / İstanbul

ISSN: 2148-6824

Yayın Türü: Yaygın Süreli Yayın

Baskı: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş. [216] 354 30 00

Güzeltpe Mah. Mareşal Fevzi Çakmak Cad.

B Blok No 29/1/1 Eyüpsultan/ İstanbul

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş. [216] 354 39 09

Yazarlar

Okan Çil - Soner Sert - Bahri Butimar - Şeyma Sankaya - Eda İşler
Bırsel Kılıncı - Zeynep Kahraman Füzün - A. Gülfem Özer
İlgaz Özoğlu - Şehnaz Erkan - Mahir Şanlı - Ezra Pound - Ölkü Tamer
Hakan Bıçkacı - Cihat Duman - Çiğdem Demirhan
Sevan Karabetoğlu - Nilgün Taylan - Aysu Altaş - Cem Tunçer

İllüstrasyon, Fotoğraf, Kolaj, Poster

Cansu Akın - Mücahit Aydoğdu - Mohammed Abou Chair
Yunus Emre Aytaç - Selen Çelik - Oya Başkaya - Timuçin Keleş
Ece Haskan - Merve Yiğit - Serkan Yolcu - Nilay Adilim
Fevzi Egüz - İhsan Canitez

© Her hakkı saklıdır.

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonlar elektronik ortamlar da dâhil olmak üzere yazılı izin olmaksızın kullanılamaz.

Nilgün Sana Biraz Öle-Yazdım Şeyma Sankaya

Nilgün'üm, uçurum kadınıym.
affet. Küçük serçeni göğüs
kafesinde ölüme mahkûm
etmek...

Kutlama Zeynep Kahraman Füzün

Geri sayım başladı. On, dokuz,
sekiz, yedi,... Butun gözlerin
üzerimde olmasına bu gecelik
katlanmak zorundayım...

KAFKAOKUR

KAFKAOKUR'un tüm sayılarını

shopier.com/kafkaokur

adresinden edinebilirsiniz.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

24

Telve

A. Gülfem Özer

bana bir yol mu görünüyor ne, kabarcıklı gözler? İçinde tüm sert ünsüzlerin olduğu erkek isimleri...

28

Gelinlikli

Thor

Mahir Şanlı

Nasıl ki klasik edebiyat mitolojiden beslenerek kendini geliştirmişse, sinema da...

34 Yaşamla Ölüm Arasında Hakan Bıçakçı

İzlediklerimizin ne kadarı gerçek, ne kadarı anlatıcının kafasındaki kurgudan ibaret? Çoğu film...

38 Gülme Üzerine Aforizmalar Cihat Duman

Başlangıçta gülme vardı...

44 On Sekiz Aysu Altaş

Onu en son bıraktığım sokakta buluyoruz. Kimse bilmiyor. Genç ve güzel tanıdık suratında...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Okan Çil

TESLA: YILDIRIMLARIN EFENDİSİ

“Tesla, kurduğu düzeneklerin verimli çalışmasından aldığı mutluluğu hiçbir şeyde bulamıyordu. Bu, oyun gibi bir şeydi.”

Dünya kültür ve bilim mirası büyük bir etkileşimle gelişip büyümeye devam ediyor. Bunun olumlu-olumsuz pek çok sonucu çeşitli zeminlerde tartışılabilir, ancak günümüz bilim ve teknolojisine ulaşabilmek için büyük badireler atlatıldığı ortada. Özellikle de icatlar çağı olarak isimlendirebileceğimiz 19. yüzyılda, onca imkânsızlığa rağmen hayatlarını insanlığa hizmete vakfetmiş pek çok değerli isimden bahsetmek mümkün. Bu isimlerin başında da şüphesiz ki Nikola Tesla gelir.

Alternatif akım fikriyle çağına büyük bir ivme kazandıran, günümüz telefon, bilgisayar, radyo ve uydularının oluşumunda kaynak kabul edilen, onlarca icadın patentine sahip olan muhteşem bir zekâ, Nikola Tesla, eskinin Avusturya - Macaristan İmparatorluğu, şimdinin Macaristan'ında 10 Temmuz 1856'da dünyaya geldi. Anne babası ve beş kardeşiyle beraber Smiljan adlı bir köyde yaşıyordu. Babası Milutin askeri eğitimden geçmiş bir papaz, annesi Duka ise çalışkanlığıyla nam salmış, sülalesinde onlarca mucit bulunan bir kadındı.

Tesla'nın ailede en çok etkilendiği kişi ise abisi Dane'ydi. Olağan dışı bir zekâyâ sahip olan Dane hiç beklenmedik bir vakitte, Tesla henüz beş yaşındayken attan düştü ve hayatını kaybetti. Bu ölüm bütün ailede büyük bir hüsrana sebep olsa da Tesla'da ayrıca bir öz güvensizlik yarattı çünkü Tesla ne zaman kendini gösterecek bir şey yapsa, ne zaman övgüye değer bir harekette bulunsaydı anne babasının aklına Dane geliyordu.

Aile bütün çocukların eğitimiyle yakından ilgiliydi; özellikle de babası Milutin. Milutin, Tesla'yla çeşitli hafıza oyunları oynar, bir cümlede veya şekilde hataları bulmaya

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

*Fikrimi çalmaları
mühim değil. Asıl
mühim olan kendi
fikirlerinin olmaması.*

Nikola Tesla

çalışır, aklıdan matematik işlemleri yapardı. Bu eğlenceli vakitlerin Tesla'nın gelişimi için ne denli önemli olduğunun belki o da farkında değildi.

Ancak Milutin bir din adamıydı, aşırıya kaçan şeylerden pek hoşlanmazdı. Tesla da bunun aksine korkunç bir okuma aşkına kapılmıştı. Evin kütüphanesinde ne bulsa okuyordu. Babasıyla gözlerinin bozulmasından endişe ettiği için buna engel oluyor, hatta kandilleri bile saklıyordu. Ancak onu durdurmak kolay değildi. Yağ ve fitilden kendine bir kandil yapan Tesla, ışık sızmasını diye kapı altına bir örtü serip sabahlara kadar gizli gizli okumaya devam ediyordu.

“Çocukluğumdan itibaren dikkati hep kendi üstümde toplamaya mecbur kalmışım-dır. Bu bana sıkıntı vermekle birlikte, şimdi düşününce, gizli bir lütufta da. Çünkü bana hayatın korunmasında iç gözlemin paha biçilmez kıymetini bilmeyi ve başarıya giden yolları öğretti.”

Çok zeki bir insan olacağı sinyali daha o yaşlarda vermesine karşın müthiş derecede yaramaz bir çocuktu. Defalarca boğulma tehlikesi geçirdi, kendini yaktı, yüksekten düştü, günlerce yatakta yattı ama bir şekilde hayatta kaldı.

Yine o yıllarda tuhaf bir hastalığı vardı. Gözünün önünde ışık çakmalarıyla çeşitli imgeler belirliyor, var olan nesnelerle ortaya çıkan imgeler zaman zaman gerçeklik algısını zedeliyordu. Bu onu uzun zaman korkuttu çünkü halüsinatif bir durum söz konusu değildi. İlerleyen günlerde ışık çakmalarıyla başa çıkmayı öğrendiğindeyse korkuları âdetâ bir yeteneğe dönüşüverdi.

Öncelikle belli belirsiz gördüğü imgeleri sabitlemeyi başardı. Netlik kazanan bu imgeler arasında yolculuk etmeyi öğrendi sonra. Yolda bütün ayrıntıları düşünüyor, bir sürü detayı fark ediyor ve dünyaya farklı bir gözle bakabiliyordu. Düş gücünde kazandığı bu yetenek her ne kadar eğlenceli bir oyun gibi başlamış olsa da, ilerleyen yıllarda yapacağı icatlarda ona müthiş bir kolaylık sağlayacaktı.

*Nefretiniz elektrige
dönüştürülebilseydi
bütün dünyayı
aydınlatmaya yeterdi.*

Nikola Tesla

HER ŞEY HAYAL ETMEKLE BAŞLAR

Tesla'nın icat yapmak için büyümeyi beklemeye niyeti yoktu. Henüz çocuk denecek yaşlarda birbirinden enteresan işlere kalkışıyordu. Bunlardan ilki kurbağa yakalamak için yaptığı olta idi ve bunu, suya daldırmak yerine karada avlanmayı içeren yeni bir yöntem izliyordu. Bir diğeriyse hazıran böcekleriyle ilgiliydi. O coğrafyada çok fazla olan hazıran böceklerinden dört tanesini alan Tesla, onları bir diskin üzerine bağladı ve böcekler hareket edince bir güç elde etti.

Tesla kurduğu düzeneklerin verimli çalışmasından aldığı mutluluğu hiçbir şeyde bulamıyordu. Bu, oyun gibi bir şeydi; evet, ama aynı zamanda bir mühendislik çalışmasıydı. Tesla eşyanın yasası, doğal kanunlar, enerji ve güç üzerine sürekli kafa patlatıyordu.

Tam da bu sıralarda Smiljan'dan Gospić'e taşınmaya karar verdiler. Bütün çocukluğunu küçük bir köyde yeşilliğin, hayvanların içerisinde geçirmiş olan Tesla bir anda sudan çıkmış balığa döndü. Evin perdelerinden dışarıyı korka korka izleyen bir mahkûmdan farksızdı, çok çekingen davranıyordu.

Birkaç ay sonra alışmaya başladı tabii. Koleje hazırlık niteliğinde görülen dört yıllık bir eğitime adım attığındaysa öz güvenini yeniden kazandı ve rüsdünü ispat eden kimi olaylara imza attı: Sınıfta yaptığı çok sayıda su türbini ve farklı düzeneklerle çalışan ar-baletlerin yanı sıra, itfaiye gösterisinde yaptığı şeyle herkesin “kahramanı” oluverdi. Bir girişimcinin kurduğu itfaiye birliği, resmigeçit esnasında nehre yöneldi ve gösteri amaçlı su pompalamaya başladı ancak ne yapılırsa yapılsın su bir türlü gelmedi. Tesla mekanizmaya dair hiçbir bilgisi olmasa da yaptığı gözlemlerle suyun içerisindeki emme hortumunun dağılmış olduğunu fark etti ve hortumu açınca su öyle bir fıskırdı ki herkes sırlısklam oluverdi.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Tesla buradaki eğitimini tamamladıktan sonra Real Gymnasium'a başladı. Öğretmenleri çok donanımlı insanlardı ama Tesla'yı esas etkileyen şey fizik bölümündeki elektrikli, mekanik aletler oldu. Burada yapılan deneyler onu şevklendirecek ve gelecekteki icatları için ona ilham verecekti.

Zaten derslerinde başarılı olup öğretmenlerinin takdirini kazanmasının esas sebebi de buydu ama ortada bir sorun vardı, resim dersi çok kötüydü. Notu hep düşük geliyordu ve yıl sonunda sadece bu yüzden kariyeri tehlikeye bile girdi, babası onu üst sınıfa yazdırmak için ciddi bir çaba göstermek zorunda kaldı.

Tesla derslerde başarılıydı, sayısal düşünme becerisinin yanında edebiyatla da içli dışlıydı. Çocukluğunda babasının kütüphanesinde kapıldığı edebiyat aşkı ilerleyen yaşlarına dek sürdü. Hatta Real Gymnasium'daki son günlerinde korkunç bir hastalığa yakalanıp yatak döşek yattığında, ona iyi gelen şeylerden biri de Mark Twain'in kitaplarıydı. Yıllar sonra iki yakın arkadaş olduklarında Tesla bu olayı Twain'e anlatacak ve o güleç yüzlü yazarı gözyaşlarına boğacaktı.

Tesla hastalığı yendikten sonra eğitimine kaldığı yerden devam etmek istedi ama babası buna karşı çıktı. Ta çocukluğundan beri onun papaz olması gerektiğini düşünüyor-du. Oğlunun yeterli eğitimi aldığına inandığı için de bu talebini yineledi. Ancak Tesla'nın aklı başka yerdedi. Elektrikle, mekanikle ilgilenmek istiyordu. Aralarındaki tartışma sona ermeden Tesla yeniden hastalandı ancak bu defaki hastalık onun kaderini belirleyecekti.

Kolera Avrupa'yı esir almış, yüzlerce ölüyü peşi sıra sürüklemeye başlamıştı. Tesla da zayıf bünyesi sebebiyle bu kervana katılmak üzereydi, durumu çok ciddiydi. Öyle ki doktorlar bile ümitsizdi.

Bir gün babası onun yanına üzüntüyle girince aralarında şöyle bir diyalog geçti:

"Belki de," dedim ona, 'mühendislik okumama izin verirsen iyileşirim.' Ağırbaşlı bir edayla, 'Dünyanın en iyi teknik okuluna gideceksin,' diye yanıtladı. Bunu içinden gelerek dediğini biliyordum. Üstümden ağır bir yük kalkmıştı, ama tuhaf bir fasulyeden kaynaklı-larak hazırlanan hayret verici ilaç olmasaydı iyileşmem daha çok zaman alırdı. Herkesi şaşırtarak Lazarus gibi tekrar hayata döndüm."

DÜNYAYI SANSAN BİR ÖMÜR

İyileşir iyileşmez hemen okula başlamadı tabii; babasını kırmayarak bir yılını açık havada, sağlıklı aktivitelerle dağlarda dolaşarak geçirdi. Avcı kıyafetleriyle, sırtında kitap dolu bir çantayla sık sık yürüyüşlere çıkan Tesla; durmadan okuyup yeni icatlar peşinde koşuyordu. Bunların bir kısmı ütöpik, bir kısmı ileride vücut bulacak icatlardı ama her şey bir yana, Tesla yeniden hayata bağlanıyordu.

Tatilden sonra Avusturya'daki Politeknik Okulu'na başladı. Burası döneminin en iyi okuluydu. Tesla da ailesine layık olabilmek için bitmek bilmez bir enerjiyle kollarını sıvadı. Tatil günleri dâhil olmak üzere, sabah üçte kalkıp gece on bire kadar çalışıyordu. Bütün profesörlerin övgüsüne mazhar olarak seneyi bitirip eve döndüğünde babasından saygı dolu laflar işiteceğini sandı ama babası pek oralı olmadı. Tesla da biraz bozuldu açıkçası. Yıllar sonra babasının ölümünün ardından eline geçen bir mektuptaysa bunun nedenini anlayacaktı. Profesörlerden biri Milutin'e, Tesla'yı okuldan alması gerektiğini, aksi takdirde onun bu çalışma temposuyla kendini öldüreceğini yazmıştı... Onda ki bilim aşkı işte böylesine kuvvetli ve böylesine ölümcüldü.

Tesla okulu yüksek bir dereceyle bitirmesinin ardından önce Budapeşte'ye geldi ve Macaristan Devleti Merkezi Telgraf İdaresi'nde teknik ressam olarak çalışmaya başladı. Merkezi terminal cihazlarını yaptığı yenilikler dikkat çekince şirket organizatörlerinden

Bav Puskas ona Paris'te bir iş teklif etti.

@mohammesh

کتاب

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Mohammed About Omar

Bunun üzerine Paris'e giden Tesla yeteneğini burada da kısa sürede gösterdi. Edison'un yakın arkadaşı ve aynı zamanda şirketin müdürü olan Charles Batchellor bir gün onu Strazburg'da yeni açılacak bir tren istasyonunun aydınlatma problemini çözmekle görevlendirdi. Tesla sorunu çözüp Paris'e geldiğinde Batchellor bu dehanın daha iyi yerlerde olması gerektiğine hükmetti ve Tesla'ya, Amerika'ya; Edison'un yanına gitmek isteyip istemeyeceğini sordu.

Edison çağının en zeki insanlarından biriydi ve onunla çalışmak Tesla için bulunmaz bir nimetti. Teklifi büyük bir sevinçle kabul eden genç mucit, arayışta fazla açmadan hazırlandı ve 1884'te Amerika'ya adım attı ancak bu ülkeden pek de hoşlanmamışa benzemiyordu. **"Ardımda bıraktığım şey güzel, sanatsal ve her yönden büyüleyiciydi. Burada gördüğüm ise makineleştirilmiş, kaba ve iticiydi."** diye düşündü.

Elinde bir kâğıtlı, adres sora sora Edison'un yanına gittiğinde bu büyük mucide Batchellor'un yazdığı tavsiye mektubunu verdi. Edison mektupta öyle büyük övgülerle karşılaştı ki, karşısındaki genç adama bir şans vermek istedi. Tam da bugünlerde, bir gemicilik şirketi yöneticisi, S. S. Oregon adlı geminin aydınlatma dinamlarında bir sorun yaşadığı gerekçesiyle Edison'dan yardım istedi. O da işi Tesla'ya verdi.

Tesla durumu kontrol edip gerekli araç gereçlerle gemiye girdiğinde güneş çoktan batmıştı. Sabah saat beş sularında, Edison birkaç kişiyle beraber atölyeden dönerken yolda Tesla'yla karşılaştı. Şakacı bir şekilde, **"Parislimiz gecelerin tozunu attırıyor,"** dedi. Tesla ise gemiden geldiğini, sabaha kadar çalışıp sorunu çözdüğünü söyleyince Edison şaşırıp kaldı; hiçbir şey söyleyemeden yoluna devam etti. Ancak Tesla onun kendisi hakkında, **"Batchellor, bu herif çok iyi"** dediğini işitti.

Tesla insanüstü bir gayretle çalışıyordu. Hem de her gün, sabah on buçuktan ertesi gün sabah beşe kadar. Bu süreç zarfında eskilerin yerini alacak kapasitede, kısa göbekli, tek tip yirmi dört makine tasarladı. Yeni makineler daha randımanlı çalışıyor ve sonuç daha karlı oluyordu. Edison bu potansiyelden çok etkilendi ve ona, **"Çok çalışkan asistanlarım oldu, ama kimse senin eline su dökemez,"** dedi.

Her şey iyiydi ancak Tesla'ya iş sonunda verileceğini söylenen elli bin dolarlık ödeme yapılmadı. Bu yetmezmiş gibi -bir iddiaya göre- Edison sözü edilen elli bin doların bir şaka olduğunu, Amerikalı gibi düşünmeye başladığında bu tip şakaları anlayabileceğini söyledi. Bunun üzerine çok sinirlenen Tesla ceketini kaplığı gibi çıktı ve Edison Machine Works'ten sonsuza dek ayrıldı.

Ayrılıkları bir "şaka" sonucu gerçekleşmiş olsa da, aslında temel neden farklıydı. Edison, Tesla'yı kendisine rakip olarak görüyor ve tabiri caizse onun yükselmesini pek istemiyordu. Ona göre Tesla sadece bir teorisyendi, gerçek bir mucit değildi.

Bu tartışmanın en temel göstergesi ise aralarındaki akım tartışmasıydı. O yıllarda Amerika'da doğru akım kullanılıyordu. Tesla ise yeni bir şeyden bahsetmeye başlamıştı: Döngüsel manyetik alan ilkesiyle çalışan alternatif akım indüksiyon motorunun geleceğin icadı olacağını düşünüyordu. Bunu Edison'a da açtı ama Edison meseleyi bir ego savaşına dönüştürerek Tesla'nın önerisine şiddetle karşı çıktı.

Tesla'nın Edison Machine Works'ten ayrıldığını duyan birkaç yatırımcı ona ortak bir şirket kurup üretim yapmak istediklerinden bahsettiler. Ancak onlar da alternatif akımla ilgilenmiyorlardı. Sadece ark lambası üretmek istiyorlardı. Hiç yoksa çalışmalarını kendi şirketi bünyesinde yürütebileceğini düşünen Tesla teklifi kabul etti ve Tesla Elektrik Şirketi Nisan 1887'de resmen kuruldu.

Ürettiği ucuz ve dayanıklı lambalarla şehri boydan boya aydınlatan Tesla, Amerikan finans sisteminin açıklarından faydalanan ortakları tarafından kısa sürede dolandırıldı.

Onca emeğine karşılık elinde kala kıla değersiz hisse senedi kaldı.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Zihnin yaratımları,
bilim ve sanat, top-
luma insanlığın daha
iyi ve barış içinde
yaşamaları için hiz-
met etmeli, bireylerin
bencilce servet edin-
meleri için değil.

Nikola Tesla

“Bütün gözler üzerindeydi. Özellikle de Edison’unki. Eğer bu işi başarsa sadece para kazanmayacak, alternatif akımın başarısını tüm dünyaya duyurabilecekti. Sonuç tam da beklediği gibi oldu.”

Sonraki günlerde patentlerini de kaptırınca hem ruhsal hem ekonomik sıkıntılarla boğuşmaya başladı. Hatta bir iddiaya göre; geçinmek için ufak tefek elektrik tamir işleri yapıp, üç kuruşa hendek kazıcısı olarak bile çalıştı.

AKIMLAR SAVAŞI: TESLA VE EDISON

O yıllarda bir vesileyle Western Union’la irtibata geçti. Şirketin yöneticisi Alfred S. Brown, Tesla’nın alternatif akım fikrinden çok etkilendi. Derhâl çalışmalara başlandı ve Tesla adına bir şirket daha kuruldu. Hem de Edison Machine Works’un birkaç blok ötesine.

Tesla kollarını yeniden sıvadı ve bu kez tüm gayretiyle işine yoğunlaştı. Alternatif akımın, yatırımcıların dikkatini çekmesi üzerine birbiri ardına anlaşmalar imzalanır oldu. Tesla bir yandan çalışıyor bir yandan da verdiği konferanslarla icadını dört bir yerde anlatıyordu. Üstelik kendisine dış bilendiğinden tamamen habersizdi.

Edison ona saldırmaya da bu sıralar karar verdi: Tesla’nın hakkından kara propagandayla gelecekti. Alternatif akımın tehlikeli olduğunu ispatlamak için, alternatif akımla önce sokak hayvanlarını ve sirkteki bir fili öldürüp bunu dört bir yana yaydı. Hatta sonra eyalet hapishanesinde gerçekleştirilecek bir idamın alternatif akımla yapılmasını sağladı. Zavallı adama tekrar tekrar elektrik verildi. Edison ise bütün bunların ardından topluma şu mesajı veriyordu: Bu denli ölümcül bir aleti evinize sokar mısınız?

Propaganda savaşı devam ederken Tesla da radyo üzerine çalışıyordu. İlk denemelerini yaptığı günlerde, şirketi yeni bir anlaşma imzaladı. Anlaşmaya göre 1894’te Chicago Dünya Fuarı’nın enerji ve aydınlatma işini kendileri üstlenmişti. Tesla da radyo çalışmasını bir yana bırakıp bu işe yoğunlaştı.

Bütün gözler üzerindeydi. Özellikle de Edison’unki. Eğer bu işi başarsa sadece para kazanmayacak, alternatif akımın başarısını tüm dünyaya duyurabilecekti. Sonuç tam da beklediği gibi oldu. İnsanların şaşkın bakışları arasında fuar alanı güneş gibi parlıyordu.

Tesla’ya dünya dev bir kapasitör olarak görünüyordu. Bu enerjiyi işleyip dünyanın her yerine kablolu şekilde yayma fikrine kapılmıştı. Böylece insanlar nerede olurlarsa olsunlar rahatça iletişim kurabilecek, çöller verimli arazilere dönüşecek ve dünya refah içinde; savaşın olmadığı bir yer hâlini alacaktı.

Gençlik yıllarından kalma, yağmur-yıldırım ilişkisi üzerine düşününce şöyle bir sonuca vardı: Elektrik fırtınaları, yıldırımlar kontrol altında tutulabilirse bütün bu döngü gerekli şekilde yönlendirilir ve sonsuz bir enerji elde edilebilirdi.

Tam da burada yeni bir soru işareti devreye giriyordu: Elektriği kablolu şekilde dünyanın dört bir yanına nasıl iletebilirdi? Tesla bunun cevabını öğrenmek için büyük bir deneye girişmeye karar verdi ama bu daha öncekiler gibi olmayacaktı. Çalışmaları hem gizli hem tehlikeli olduğundan gözlerden uzak bir yer bulmalıydı.

Yapılan görüşmeler sonrasında Colarado’daki boş bir arazide karar kılındı. Devasa bir kule inşa edildikten sonra derhâl deneylere başlandı. Karşılaşılan manzara gerçekten tüyler ürperticiydi. Yaklaşık kırk metreyi bulan devasa yıldırımlar havada dans ederken, kulenin ucu ateş topuna dönüyor, bütün kasabayı gök gürültüleriyle kaplıyordu. Hatta bir seferinde bobinlere öyle çok güç bindi ki bütün kasabanın elektrik sistemi yandı, ortalık bir anda kararıverdi. Tesla ancak bütün masrafları karşılayarak deneylerine devam edebilme izni aldı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

“Bu dünyada hiçbir zayıf güçlüler tarafından, hiçbir iyi de kötüler tarafından sömürülmemelidir. Fakirlerin gururu zenginler tarafından kırılmamalıdır.”

Bu çalışmalarının ardından, dünya üzerine devasa beş kule inşa edip kabloşuz elekt-rikli bu sayede her yere ulaştırma fikri üzerine çalışmaya başladı. Ne var ki New York'ta inşa edilen dev kule sonuçsuz kaldı. Deneyleri çok masraflıydı. Finansör bulmakta güçlük çekiyordu. İşler yokuş aşağı ilerlemeye de bu sıralar başladı.

Tesla bu süre zarfında ticari birtakım icatlarla uğraşıp kendini toparlamaya ve esas çalışmalarına vakit ayırmaya çalışırken sadece onun değil, herkesin gündemini değiştiren dünya savaşları başladı. Ekonominin yerle bir olduğu, milyonlarca insanın öldüğü bu kı-yımda bazı bilim insanları da çeşitli savunma sistemleri geliştirmek üzere görev yapmaya başladılar. Tesla da zaman zaman bu tip görevlerde yer aldı.

Yaşamının son yıllarında iyice zayıflamış, iyice mutsuzlaşmıştı. Onca emeğine kar-şılık elinde doğru düzgün bir şey yoktu. Yıldırımları dans ettiren, dünyayı başlı başına bir laboratuvara çeviren bu büyük beyin; hem ekonomik hem duygusal yönden yokluk için-deydi. Ezeli düşmanı Edison'la beraber alacağı söylenen Nobel Ödülü başkasına verilmiş, bu da yetmezmiş gibi ilerleyen yıllarda bir de kendisine Edison Madalyası uygun görül-müştü. Her şey saçma sapan bir şaka gibiydi.

Bunca olumsuzluğa rağmen onun kıymetini bilenler de vardı elbet ama genel resim pek iç açıcı görünmüyordu. İnişli çıkışlı ilerleyen ekonomik durumu son yıllarında hepten kötüledi. Öyle ki otel kirasını bile ödeyemiyordu. Ofisine gelen haciz üzerine eşyalara el konunca iflasını açıkladı. Ancak çalışanlarını unutmadı. İki haftadır maaşlarını ödeyeme-diği iki kadına, Edison Madalyası'nı ikiye ayırarak verdi. Bu yaklaşık elişer dolar ederdi. Cebindeki bozuklukları çıkardı sonra. Beş doları var yoktu. Hepsini sekreterine verdi ve ondan çocukluğundan beri büyük bir aşk beslediği güvercinlere yem almasını istedi. Ar-dından çıktı gitti.

Hastalığının arttığı bir gün tıbbi yardımı reddederek dinlenmek istedi. Otel odasına geçti ve temizlikçiden kapıya “Rahatsız Etmeyin” yazısını asmasını rica etti. İki gün boyun-ca kapıyı kimse çalmadı. Daha sonra içeriye giren başka bir temizlikçi, Tesla'yı, yıldırımla-rın efendisini, dünyaya veda etmiş hâlde buldu.

Tarih 7 Ocak 1943'tü.

Bütün ömrünü bilime, insanlığın gelişimine adanmış Tesla; ölümünden bir süre önce dünya savaşlarına yönelik yazdığı mektupta ise herkese şöyle sesleniyordu:

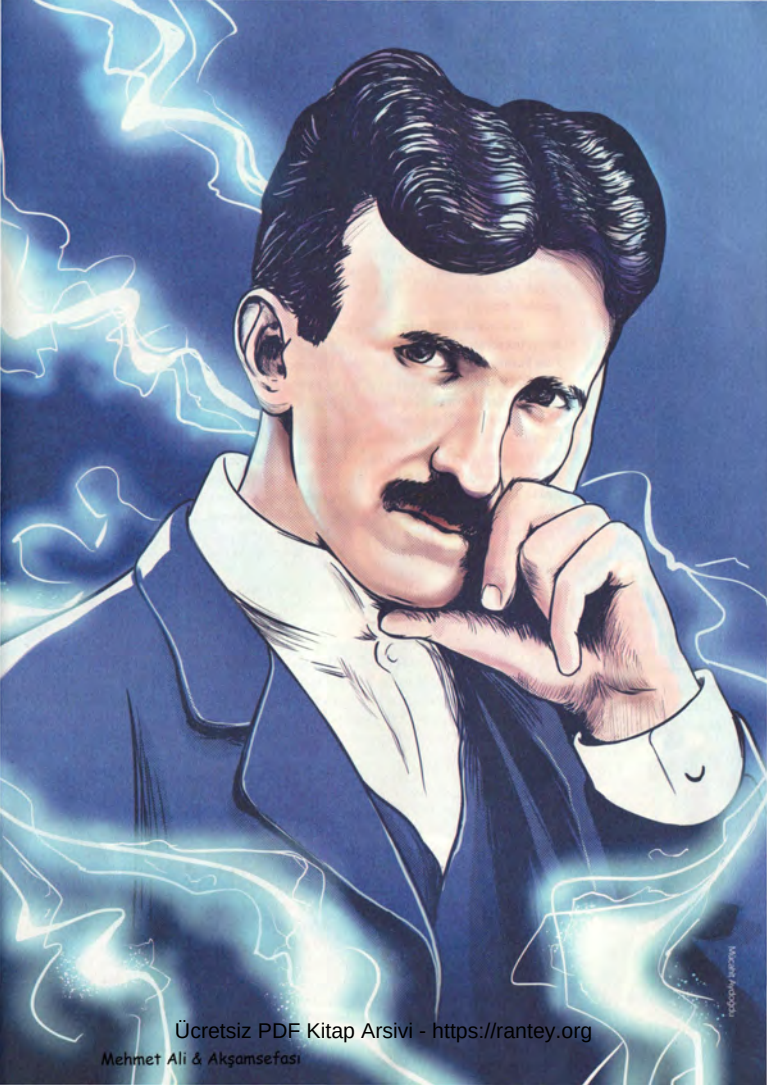
“Bu savaştan yeni bir dünya, insanlığın fedakârlıklarına layık olan bir dünya doğmalıdır. Bu dünyada hiçbir zayıf güçlüler tarafından, hiçbir iyi de kötüler tarafından sömürülmemelidir. Fakirlerin gururu zenginler tarafından kırılmamalıdır. Düşüncenin, bilimin ve sanatın ürünleri, insan hayatının iyileştirilmesi ve güzelleştirilmesi için kul-lanılmalıdır. Yoksa bireylere parasal zenginlik sağlamak için değil. Bu yeni dünya ezil-mişlerin ve sömürülmüşlerin değil, özgür insanların ve ulusların eşit saygı gördüğü bir dünya olmalıdır.”

II. Dünya Savaşı'ndan sonra “yeni bir dünya” doğmadı ama onun geliştirdiği fikirler günümüz bilim ve teknolojisini derinden etkiledi. Umarım bir gün, eşit ve özgür bir top-lum fikri de karşılığını bulur.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Cehaletle savaşmak, savaş meydanında ölmekten daha gör-kemli olacaktır.

Nikola Tesla

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

“Tesla ismi bugün birden fazla anlama geliyor: Güç, para, iktidar, şöhret, başarı, teknoloji...”

Soner Sert

“HAYALLER VE ZEKÂ DÜNYAYI KURTARMAK İÇİN YETERLİ Mİ?”

İnsanlık tarihinin en önemli mucitlerinden Nikola Tesla, sinemanın ve televizyon dünyasının pek çok kere ilgisini çeker. Henüz 70’li yıllarda çekilen iki filmde Tesla’nın yaşama perdeye yansıtılır. Ardından bazen bir hikâyenin parçası, bazen de bir hikâyenin odağı olarak yine sahneye çıkar Tesla. Günün koşullarında şekil alan her kuşağa onun hikâyesi yeniden aktarılır.

Son olarak 2020 yılında Michael Almereyda bir Tesla filmi yazıp yönetti. Aynı zamanda yapımcılığını da üstlendiği bu filmle dünyanın en prestijli organizasyonlarından Sundance Film Festivali’ne de katılan Almereyda, ilk gençliğinden beri bir Tesla hayranı olduğunu sıklıkla dile getirir de filmi beklediği etkiyi yaratmadı. Ethan Hawke’nin Tesla’yı canlandırmış olması başlarda merak uyandırır da film perdeye yansıtıldığında düşünüldüğü gibi olmadı.

Filmin başarısız olmasının birden fazla sebebi var. Öncelikle Tesla gibi hemen herkesin ucundan kıyısından da olsa fikir sahibi olduğu bir kişi hakkında film yapmanın zorluğu üzerinde durmak gerekiyor. Tesla; varlığıyla, ismiyle, fotoğraflarıyla, icatlarıyla, devasa şirketlere verdiği adıyla kült hâline dönüştü. “Elon Musk’ın da çabasıyla” Tesla ismi bugün birden fazla anlama geliyor: Güç, para, iktidar, şöhret, başarı, teknoloji... Modern seyirci Tesla ismini, biraz da bu şekilde zihnine yerleştirmiş durumda... Hâlbuki filmde, icatları için fon arayan ve çoğu zaman reddedilen bir adam çıkıyor seyircinin karşısına. Perdede görünen Tesla’nın, hayatta görünen Tesla’dan çok farklı olduğu böylece ortaya çıkıyor. Bu durum da seyirciyi ikna etmekte yetersiz kalıyor.

Film, Tesla’nın Amerika’da, Edison’un yanında çalışmasıyla başlıyor. Tesla’nın Avrupa’dan Amerika’ya gelme sebepleri üzerinde durulmuyor. Ayrıca Edison da bir mucit ve iş insanı olmaktan ziyade bir kaçık olarak resmediliyor. Yönetmen Almereyda; “Bir ipte iki cambaz oynamaz” dermişcesine, Edison ve Tesla arasındaki rekabet ve güç ilişkisini odağa almak istiyor. Fakat anlatmaya heveslendiği hissi aktaramıyor. Zira ne Edison’un kişiliği belirgin bir şekilde çiziliyor ne de Tesla’nın kişiliği... Gerçekte Tesla’nın yapmak istediği icadı Edison’un önemsiz ve değersiz bulmasıyla ikilinin arası açılırken, filmde ikilinin ilişkisi daha komik bir şekilde kuruluyor. Birbirlerinin kostümlerine dondurma basarak kavgaya ediyorlar örneğin. Yönetmen bir anlatıcı vasıtasıyla bunu yalanlasa da iki mucidin ilişkisi en başta sığ ve yalan üzerine kuruluyor.

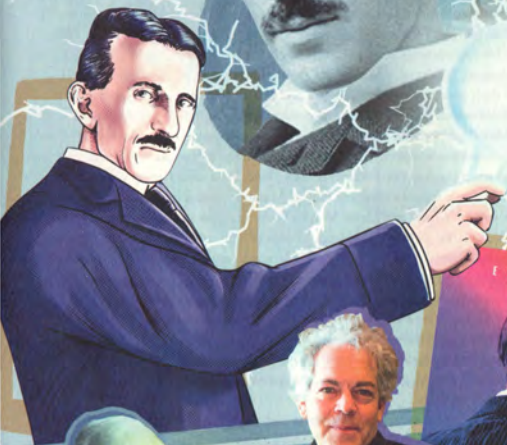
Gelelim hikâyede bahsi geçen anlatıcı meselesine... Yönetmen Almereyda, Tesla’nın 1800’lü yılların sonunda ve 1900’lü yılların başında geçen hikâyesini, bugünden bir anlatıcı aracılığıyla aktarıyor. Dizüstü bilgisayarın karşısına oturan, Google ve teknolojinin diğer hikmetlerine referansla bilgiler paylaştan bir karakter (Anne Morgan) vasıtasıyla ilerliyor hikâye. Morgan; sık sık aralara giriyor, Tesla’nın hakkında bilinen yanlış ve eksik bilgileri kameraya bakarak düzeltiyor. Bugünden bakarak ve çağdaş bir anlayışla aktarılan bu bilgiler, seyircinin Anne Morgan’la bir özdeşlik kurmasına yol açıyor. Morgan da sık sık kameraya, yani seyirciye bakarak düzeltme yapıyor. Bu durum, aynı zamanda bir yabancılaştırma ögesi olarak da kullanılıyor. Seyirciye izlediğinin bir film olduğu, Tesla’nın yaşamının en doğru şekilde anlatılmaya çalışıldığı sık sık hatırlatılıyor.

Yönetmen, bunu yaparken Anne Morgan gibi tarihsel bir şahsiyeti neden kullanıyor bilinmez. Zira seyirciye bugünden seslenen anlatıcı Morgan, aynı zamanda Tesla’nın da hayatına dokunuyor. Dolayısıyla filmde iki farklı mekân ve zamanda görünüyor. İlki Tesla’nın arkadaşları olarak ikinciye modern anlatıcı olarak...

Gerçekte Tesla’nın yapmak istediği icadı Edison’un önemsiz ve değersiz bulmasıyla ikilinin arası açılırken, filmde ikilinin ilişkisi daha komik bir şekilde kuruluyor. Birbirlerinin kostümlerine dondurma basarak kavgaya ediyorlar örneğin.

Ücretsiz PDF Kitap Anlatıcı - <https://rantey.org>

Disinayanın en büyük
kötülüğüdür cahallikler
Nikola Tesla

Musab Erme Aygün

“Modern izleyici; film sayesinde bugünün bilim anlayışını sorgulamalı, yaşadığı çağa bir anlam katmalıydı. Ne yazık ki öyle olmadı!”

Anne Morgan'ın hikâyesi de başlı başına bir film konusu. Genç ve güzel bir kadın olan ve tarihsel metinlerde hayırsever olarak tanımlanan Morgan, daha çok dönemin meşhur zengini J. P. Morgan'ın kızı olarak biliniyor. J. P. Morgan, birden fazla iş kolunda faaliyet gösteren ve mucitleri finanse eden bir figür olarak çiziliyor. Öylesine pragmatist ki hem Edison'u destekliyor hem de Tesla'yı... Hâlbuki ikisi birbirinden hiç hazzetmiyor.

Tesla, ilk olarak Anne Morgan ile tanışıyor. Zekâsıyla, azmi ve hayal gücüyle genç kadını etkileyen Tesla; kısa süre sonra babasıyla tanışıyor. J. P. Morgan, bu sayede Tesla'yı finanse etmeye başlıyor ve insanlığın kaderini değiştiren gelişmeler peş peşe yaşıyor.

Anne Morgan, Tesla'nın hikâyesinde güçlü bir yan rol oynuyor. Yukarıdaki hadiselerden, onu bir finansörle bir araya getirmekten ya da filmde bir anlatıcı olarak görünmekten ziyade Morgan; Tesla'yı ve aynı zamanda seyirciyi düşündürmeye de çalışıyor. Bilim adına gözlerini diğer güzel şeylere kapatan -aşka örneğin- ya da varoluşunu neyin üzerine dizayn ettiğini düşünmeyen Tesla'ya doğru sorular sormakla yükümlü Morgan. Ona sık sık bilimle ne için uğraştığını soruyor, icatlarının babasını da olsa başkasını zengin etmekten başka bir işe yaramadığını söylüyor. “Hayaller ve zekâ dünyayı kurtarmak için yeterli mi?” diye sorduktan sonra cevabını bile beklemiyor. Zira Tesla'nın bu soruya cevap vermesi için uzun uzadıya düşünmek zorunda olduğunu biliyor. Akabinde yineliyor: “Zekân ve yeteneğin, bir lütf mu yoksa bir lanet mi?” Anne Morgan, Tesla'ya doğru soruları sormakla görevli bir yan karakter olarak görünse de -anlatıcı da olduğu için- aslında seyirci adına konuşuyor. İcatlarının belirli sayıda insan için işe yarayabileceğini, zenginlerin arasında paylaşıldığını ve insanlığın tamamına asla ulaşamayacağını ona hatırlatıyor.

Başlarda görünen ve etkisi giderek azalan karakter olarak resmedilen Edison'un yerine geçiyor aslında Anne Morgan. Hikâyenin ihtiyacı olan çatışmayı/karşıt karakter motifini bu karakter üzerinden kuruyor yönetmen. Anne Morgan, öylesine iddialı çıkışlar yapıyor ki hem seyirciyi hem de Tesla'yı sık sık ters köşeye yatırıyor. Tesla'nın çabasını, bir tutku hâline döndürdüğü üretim biçimini, “İdealizm, kapitalizmle el ele çalışmaz.” diyerek sınıfsal bir yere oturtuyor Morgan.

Yönetmen Almereyda, hikâyenin henüz başlarında, Edison ve Tesla üzerinden de yine aynı sorgulama biçimine dikkat çekmeye gayret ediyor. Elektrik üzerine çalışan bu iki mucit üzerinden ahlaki bir tartışma yaratan yönetmen, idam cezalarında elektrikli sandalye kullanılmasını odağa alıyor. Ölümüne mahkûm edilen suçluya verilen elektrik miktarının oranı ne kadar olmalı gibi vasat bir tartışmaya çekildiklerini fark eden Edison ve Tesla, bilimin insanı öldürmekten ziyade yaşatmak için yapılması gerektiğini hatırlatıyor.

Toparlarsak, film özünde iyi niyetli bir ideolojik tartışma yürütmeye gayret etse de sınıfta kalıyor. Zira yönetmen, ne Tesla'nın karakterine inandırmayı başarıyor seyircisini, ne de diğerlerinininkine... Anlatıcının hem bir karakter olarak filmde var olması hem de kame-rayı bakarak sahici olmayan bir performansla seyirciye açıklama yapması yabancılaştırıcı bir etki uyandırmak yerine acemi bir çözüm olarak duruyor. Film, estetik olarak da iki arada bir derede kalıyor. Bir dizi estetikenden hallice kurulan biçimsel tavrı, duyguların ve anlamın derinleşmesinden ziyade, görünenin yüzeyselliğinde salınıp tavsıyor. Bu durum seyircinin ne karakterlere ne döneme ne de mekâna inanmasını sağlıyor. Seyirci Anne Morgan'ın idealist tavrını, o haklı çabasını unutup veriyor film bitince. Hâlbuki o tavrı ve sorduğu soruları seyircinin kalbine oturtmalıydı. Modern izleyici; film sayesinde bugünün bilim anlayışını

sorgulamalı, yaşadığı çağa bir anlam katmalıydı. Ne yazık ki öyle olmadı!

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranter.org>

Bahri Butimar, Şiir

ÇAĞ GEÇİŞİ YANILGILARI

Küçüle küçüle uzaklaştı yakın denilen o çağ

kara parçasından kara bayrağıyla suya açılmış ey gemi
dilediğince süzül suların koynunda
sığınaksız rotanla dalga dağlarını dağla
buzullar bileylesin suyu deşen pençeni
artık dünü taşıyorsun mutlak bir yarına
değiştirdi yaşamın tufanlardan kalma ritüeli.

erinç gün ışığında açık gözlerle
mefhumun bin tayfına sarhoş ey ruhlarım
benim güzel ve çirkin taraflarımdan nasipdaşlarım
su alan bir dünyadan nasıl uzaklaşsın o gemi?
hiç içinde kalmadı mı yaşam coşkusunun
yoksa içinde kalmadı mı yaşamın coşkusu?

ey zamanın uykusuna yataksız kısıtılanlar
kısıtıldığınız uykularda gördüğünüz kâbuslar
pişmanlık damıtan anlayışlara kışkırtsın sizi
yaşıyoruz, unutmayın yaşamak hissini
yaşamın aynısızlığına sessiz kalır mı ölüm?
değişecekti elbette ölümlerin de ritüeli.

Büyüye büyüye yakınlaşıyor uzak sandığımız o çağ.

NİLGÜN SANA BİRAZ ÖLE-YAZDIM

Nilgün'üm, uçurum kadınım, affet.

Küçük serçeni göğüs kafesinde ölüme mahkûm etmek zorunda kaldım. Çünkü çocuksun sen, ölü bir kirpiyi uyuyor sanacak kadar. Affet geceleri cenin pozisyonunda uyuyan kadını üzdüm ben. Biliyorum, bir çocuk anne karnında ölecek artık. O yapamaz n'olur sen affet.

Nilgün'üm, yarınım, dünüm, kızma.

Sende alfabeyle onarılamayacak derin yaralar açtım. Sarmadan, sarmaya bile çalışmadan, kaçtım. Kızacaksın biliyorum ama uyandığında hazır olan kahvaltınla, kuş tüy yastıklarınla öyle huzurlu, öyle güzeldin ki. Haydi gel de tüm hayatın boyunca benim eve iki ekmek getirebilmek için tükenişimi izle, diyemedim. Ben seni dün de bırakamadım, yarına da taşıyamadım. Kızma.

Nilgün'üm, baharımın taze kiraz dalı, ağlama.

Gece yarısı geleceğini söylemiştin, her şeyi bırakıp gidelim dediğim zaman. Şafağa kadar aynı sahilde beklemiştin. Doğan güneşle, güneş gibi parlayan turuncu küt saçlarınla, çilli yüzünde yaşlarla gelmiştin. "Bırakamam Celal Bey, asla gün yüzüne çıkmayacak bir parçama gömsem de hâlâ o adam benim babam." Ne kadar inkâr etsen de senin vatanın babandı. Bunu anlayışla karşılıyordum, lütfen ağlama, değmezdim, değmem.

Nilgün'üm, yağmurum, toprağım, bereketim, öğren.

Sen banı devirmeye çalışan bir halka kucak açtın. Bu ne babanın affedebileceği bir şey ne de bizim sana sarılmamızı sağlayacak kadar içten. Pahalı ayakkabılarınla, her zaman bakımlı görünen saçlarınla beni beklediğin köşebaşında öyle eğreti dururdun ki. Yanından yırtık tişörtlü çocuklar, elleri balık kokan kadınlar, alındaki teri silip tekrar yükünü yüklenen adamlar geçerci, aldırmazdın. Sen beni o umursamaz tavrının okyanusunda boğdun, öğren.

Nilgün'üm, sıcağım, serinliğim, sevdiceğim, durma.

Durma, koş, uzaklaş sana çizdiğim hapishaneden. Nasılsa babanın nüfuzunu da kullanarak koşarak çıkacaksın kariyer merdivenlerinden. Yüksek ökçeli ayakkabılarınla, kalem eteğinle koşturacaksın şirketlerde. Hep bunun hayalini kurmadın mı zaten? Rahat bir hayatı hak ediyorsun, durma.

Nilgün'üm, deliliğim, öfkem, sevdam, anlat.

Masallarla, ninnilerle büyüyen bir kadın bomba sesleriyle çocukluğu geçen bir adama nasıl âşık olur, anlat. Benim de memleketimde bombalar patlıyor, dediğini duyar gibiyim. Yüzündeki bu öfke, bu yılgınlık, bu hüzün gencecik fidanların toprağa verilmesinden mi? Anlat diğerlerine uyarınlar, hepimiz ölmeden.

Nilgün'üm, gücüm, kudretim, devam; dik dur.

Orta Asya gözlemlerini aynaya utanmadan bak. Sokaklarda başın eğilmesin. Kadınsın sen, ne eksik ne de yarımısın. Bir kadın olarak dik dur, en çok öyle güzelsin.

Nilgün'üm, çölüm, ormanım, fırtınam, çabala.

Dünyayı daha yaşanılır hâle getirmek için ufak ellerinle bile olsa çabala. Bomba sesleriyle uyanan çocuklar için, şiddet gören kadınlar için, istismara uğrayan tüm çocuklar için, oğullarının tabutlarına öylece bakmak zorunda bırakılan analar için. Onlara dokunursan bana da dokunmuş olursun, çabala.

Nilgün'üm, mezarlığım, doğumum, tükenişim, üzülm.

İkimiz de asla bir şiirin en alıcı mısrası olamayacağımızı biliyorduk. Sen inanmak istemiştin sadece. Seni doğru olmasına rağmen asla kazanamayacak bir dava gibi sevdim, üzülm.

Nilgün'üm, viranem, tapınağım, harap etme.

Bana koşup durarak harap etme kendini. Çünkü biliyorsun ben kulağımda ezan sesi varken senfoni ne kadar güzel olsa da duymam.

Nilgün'üm, çocuğum, kadınım, bırak.

Beni bırakıp yoluna devam etmeni istiyordum. Kapılarımı sana kapatmamın tek yolu başka bir kadına âşık olduğumu söylemend. Ancak o zaman aramızdaki okyanusta boğardın aşkımızı, biliyordum. Bırak beni, sana benzemeden doğacak kızımın hatırına.

Nilgün'üm, kış doğumlu yazım, beni vur.

Ben sana zaten öle-yazdım. Vur, gitsin.

Dipnot: Farz et ki bu mektup hiç yazılmadı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Eda İşler

DİKENLİ MERDİVENLER APARTMANI

Yatağın ayakları yirmi yıldan beri bir kere bile gıcırdamadı. Aralık kapının rüzgârıyla uçan kurumuş insan derileri, saksıda bir çölü andıran topraktan dökülen kum kümeleri, kedinin köşelerde yumak yumak olmuş tüyleri, genç kızların lastikli saç tokalarına sardıklarından düşenler, duvarlara çarpan sesler, çivit mavisı kadife koltuğun üzerindeki yün örtüye döküldü. Karina, karşıdaki bankacının işe gitme vaktine dek kitabını okumaya koyuldu. Bir ara ocağa unuttuğu kahve, cezveden taşınca mutfağa koştu ve bir fincanı yarısına kadar doldurup adımlarının ahengini bozmadan yerine döndü. Tam kırk beş sayfa sonra bankacının sesini duyunca kitabın şerh ipini sallandırıp ayaklarının tanıdığı holü sessizce yürüdü. Adamın önceki gün giydiği, kendine hiç yakışmayan kül rengi takım yine üzerindeydi. Cebinden taşan dolma kalem göğsünde mavi bir havuz oluşturmuştu. Karina, iş yerine gidip masasına oturduğunda adamın onunla neler yazacağını hayal etti. Müşteri numaraları, yazışma adresleri, telefonlar, acil durum notları... Daha fazlasını düşünmeden kapıyı çekti, az önce oluşan boşlukta kalanları eliyle yakalamaya çalıştı. Adamın kuru ceviz rengi kapısının koluna sıkışmış keratayı çıkardı, bileğine sarılı file çantanın içine attı. Etrafında dolaşan odunsu kokunun genzinden akıp karnında oyalanmasına şaşırdı. Bu kokunun yerini eski bir hatıra doldurdu. Yanaklarının sıcaklığını biraz önce kapının tokmağını tutan elleriyle soğuttu. Öğretmen kızın paspası yüzünü asansör kapısına doğru hafifçe çevirmişti. Neyi umduğunu bilmeden aradıklarını bulamayınca buz gibi koridoru baştan başa gezdi. Bu zamanda herkes bakkala bile bir daha hiç dönmeyecekmış gibi tedbirle gidiyordu. Ne duvarlarda ne yerde ne kapıda birilerinin orada yaşadığını hissettiren bir iz rastladı. Tares Bey, ceketini astığı sandalyeyi masaya bir parmak boşluk kalasıya dek ittikten sonra Karina'nın biraz önce çıktığı merdivenleri incitmeden inerek sokak kapısına vardı. Sağ ayağını elinde cila fırçasıyla bekleyen köşedeki marsık suratlı çocuğa uzattı. Ufaklığın becerikli elleri sayesinde bahar beş dakikada Tares Bey'in kırk iki numara ayakkabılarında parladı. Çocuğun borcunu uzatınca Raci Efendi'nin karşıdaki davetine icabet etmeyi düşündüyse de kızına lüfer alacağını hatırlayıp akşamüstü pazarına varmak için sola döndü. Yol üzerindeki kahvenin kalabalığını beğendi. İçeri geçip bir çay söyledi. Yüzünü mektep çıkışı önünden yürürken düğmelerini ilikleyen gençlerden uzağa çevirdi. Saate baktı. Masasına birisi uğrar sanarak oturduğunun üstünden epey geçmişti. Kimse gelmeyince sigaraların biri bitmeden öteki söndü. Birkâç uzun dakikadan sonra gözlerini düşürmeden etrafı izlemeyi sürdürdü. Ardından, bir yere yetişmesi gerektiği anlaşılsın niyetiyle saatine bakarak doğruldu. Belki onu gitmekten vazgeçirirler umudu yine ayakkabılarının tabanına oturdu. Havanın nemsiz ağlayışı içini sıktı. İçi sıkdıkça topuklarına daha kuvvetle yaslandı. Sonunda yol, pis kokulu, yağmurlu tezgâhlara çıkınca karnının tam ortasında bir fişek patladı. Karina'nın babası Tares Bey, yirmi yıl önce o gün öldü.

Devamı gelecek...

Birsel Kılınççı

ZİHİNDEN PROBLEMLER

Sabırımız en sağlam duvarımız.

Zihnimizin odalarını koruyan eli maşalı gardiyanımız. Tatlı ama sert.

Esaretin neresi tatlıdır, neresi sert?

Yıkılmayan duvarlar, geçilmeyen sınırlar tüm kaygılara dur diyebiliyor. Korkuların daha yaşanmadığını, pişmanlıkların ise çoktan geride kaldığını hatırlatıyor. Yapabileceğini hissettiriyor, yapmak için acele etmemeni fısıldıyor hayatına: **“Başarmak için her saniye durmadan çabalamana gerek yok.”** Bu, kulağına güzel bir küpe oluyor. Bu aksesuar herkesin gözünü kamaştırıyor. Şimdi nasihatlerle süslenen hayatın, renklerini geri kazanıyor. Sabrın ve metanetin, bir gücün gelip sana yardım edeceğini mıhlıyor zihnine.

Zihninde problemler dolanırken tek bir kapıya yöneliyorsun. Anahtarlarının şıktısı tüm zihin apartmanını ayağa kaldırıyor. Sessizce giriyorsun aklının odalarına. Duvarlarında kocaman bir yazı var: **“Yalnız değilim.”** Bu dünyaya gül-meye ve ağlamaya geldim. Bu iki uçta, sızlanmaya ve hızlanmaya... Bu hayatta yaşamaya geldim ben. Boğulacaksam da kahkahalara boğulmaya geldim.

Doğrularım herkesin doğrusu değil, biliyorum. Bu yüzden eşsiz ve biricğim. Bazı şeylerde iyiyim, iyi olmamakta ise en iyiyim ben. Hayat da bana benziyor. Bu yüzden ben ve hayatım iyi bir ikiliyiz. Eşsiz ve renkliyiz. İnsanlar da bize benziyor. Onlar da iyi değiller. Bu yüzden ben, hayatım ve insanlar üç yanlış gibiyiz. Ancak “doğru” olursa bir şeyi yok etmeye gücümüz yeter. Yoksa cürmümüz kadar yer yakar, söner ve kayboluruz. Kimsenin umurunda olmayan üç yanlış, hangi doğruyu esir edebilir ki karanlığına? Hele ki aydınlığımızın koruyucuları sabrımız ve inancımız varken. Bu iki gardiyan korkularımızın ve kaygılarımızın en azılı düşmanyken...

Anın, hissetmenin, fark etmenin değeri gelecek veya geçmişe gömülü kaygılardan çok daha önemli. Şu an burası hayatın aktığı satır, nefes alıp veren bir satır. Şu an bu sayfa anın ve sabrın işareti. Hoş geldiniz sabırlı insanlar.

Ekonomik krizleriniz ve sinir krizleriniz, dürümünüzle yetişsin diye gıdım gıdım içtiğiniz ayrandan çok da farklı değil bugünlerde. Çektiğiniz son fırt, emecek bütün mutluluğunuzu. Olsun. Biz devam edelim inançlı insanlar. Sabretmeyi, sakin ha fark etmekle bitmeyen bir işçi problemidir. Belki çözülecektir belki çözülmeyecektir ama mutlak ki sabredilecektir. Korkunluğun aydınlatmaktır.

Gözünüzü kapattığınız her yanlış, zihninize bir denklem daha ekler ve eklenen denklemler problemi daha da karmaşık hâle getirir. Gidemediğiniz tatil, havuz problemi yaratır; yitip giden yıllarınız yaş problemi. Ayın sonunu getiremediğiniz maaşınız da bitmeyen bir işçi problemidir. Belki çözülecektir belki çözülmeyecektir ama mutlak ki sabredilecektir.

Sabredin

zihninizdeki problemlere!

İnanın

aklınızdaki denklemlere!

Tüm X'leri yalnız bırakın.

Ya da siz yalnız kalın.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

KUTLAMA

Geri sayım başladı. On, dokuz, sekiz, yedi..

Bütün gözlerin üzerinde olmasına bu gecelik katlanmak zorundayım. Son kez göcekler beni. Bir daha ne zaman karşılaştığımı bilmediğim dostlarımın tebriklerini kabul ederken nezaketimi elden bırakmıyorum. İlk günden bulduğum konumun sarhoşluğuna kapılıp birilerini incitmem istemem. Her ne kadar çaba harcasam da beni hayran hayran süzmelerine engel olamıyorum. Bir zamanlar ben de böyle miydim, birini yukarıya uğurlarken imreniyor muydum ona? Ne kötümüş. Kimse bunu istemedi ki. Üstelik benim gibi zamanı gelince gidenler hiç istemedi. Ardında bıraktıklarını sırtımda taşıyacağım hep. Ölene kadar bu günleri unutmayacağım.

Sevinç ve endişe doluyum. Yukarıda nasıl bir hayat sürdüreceğimi bilmiyorum. Aşağı inen olmadı henüz. Ne zaman isteseler gelebilirler ama gelmiyorlar. Demek ki çok güzel. Hem buradaki esaret orada yok; buradaki açlık, buradaki öfke, buradaki ağrı. Buradaki yokluk orada olsaydı kimse gitmek için yanıp tutuşmazdı. Yukarısı mükemmel bir yer, buna eminim. Oradan gelen davetler bunun apaçık göstergesi. Bazı şeyleri bilmek için görmeye ihtiyacımız yok.

Şimdiye kadar beni çağıran olmamasına şaşırıyorum. Biraz huysuzum diye istememiş olabilirler. Yukarıda çok fazla arkadaşım var aslında. Onlara kırgınım. İçlerinden biri veya birkaçı gelmem için istekte bulunabilirdi. Yapabilirlerdi. Yapmadılar, ama gidiyorum. Vakit geldi. İçim çok rahat. Ne yukarıya minnet duyacağım ne de aşağıya hesap vereceğim. Laf eden olursa açıklayabilirim. İnsanlar yapmadığımız şeyler için bile açıklama beklerler.

Zamanın dışlarından kurtulmak üzereyim. Altı, beş, dört...

Kadavra havuzundaki ceset gibiyim. Kanım jöle kıvamında, akması durmuş. Derim pörsümüş, kesikleri kapanmış. Organlarım terk etmiş görev yerini. Benden de paydos. Vakit geç de olsa geldi. Yaş sınırının aşağı çekilmesi gerek. Son yıllarda vücudum epey yıprandı. Bir işe yaradığımı sanmıyorum. İçim çürüdü. Duygularım köreldi. Gençliğimde ürettiğim yarısı kadar bile üretemiyorum. Gereksiz ve işe yaramazım. Yukarısı nasıl fazlalık kaldırıyorsa burası da kaldırmıyor. Ait olmadığımızı hissettiğimiz yerde yaşamaya devam etmek kendimize ihanettir.

Son günümü dostlarımla geçirmek istedim. Kimisi bunu yapmıyor. Sessiz sedasız ayrılıyorlar aramızdan. Ben ise görkemli bir uğurlamanın hüznüme iyi geleceğini düşündüm. Yıllarca verilen emeğin sonunda kutlama yapmamak saçmalık. Herkesin kendi kararı tabii ki. Seçimlerimize karışmıyorlar. Mesela canımız çalışmak istemiyorsa ve açlığa dayanabileceksek kimse bir şey demiyor. Henüz irademize el koymadılar. Bu demek oluyor ki özgürüz. Özgür köleler. Yukarıdakilerin mükemmel teknolojik hayatlarına devam etmeleri için ömür boyu elektrik üretmeye mahkûm edilenler. Enerji kaynaklarının tükenmesinden biz sorumluymuşuz gibi ipotek edildik. Sevgimizden öfkemize kadar bütün duygularımızdan faydalandılar, onlardan elektrik ürettiler. Tamamen bizi emip tüketene kadar vazgeçmediler. Belli bir yaşa gelince lütfmuş gibi aralarına alıyorlar. Aşağıda bir işe yaramadığımız, üstelik gönderdikleri besinleri tüketmeye devam ettiğimiz için yukarıya alındığımızı bilmiyor muyuz? Zavallı hâlimize acıdıkları veya emeklerimizin karşılığını vermek için bizi aralarına al-salardı keşke. Gerçek böyle değil. Bunu herkes biliyor. Gerçekleri bilmenin zararları üzerine tez yazılsaydı dünyanın en korkunç metni olurdu.

Ömrümü gasp edenlerin sus payını aldım, kabul ettim ve onu kutluyor muyum?

Üç, iki, bir...

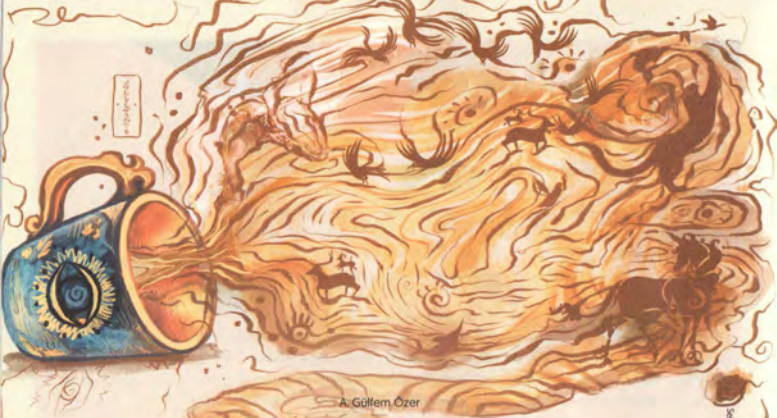
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Yukarıda mutlu olacağımı sanmıyorum. Aşağıda dostlarım kalacak. Yaş haddinden çıktığımdan dolayı istek hakkım da yok. Çaresiz onlara kavuşmak için zamanın geçmesini bekleyeceğim. Buradan elde edilen elektriği tüketmek acı verecek biliyorum. Ben hâlâ bu günlere nasıl geldiğimizi anlayamıyorum. Aklim almıyor o sene yaşananları. Güneş, dünyaya verdiği her şeyi geri almak istercesine bütün düzenimizi bozdu. Elektrik yeryüzünden silindi. O zaman anladık gökyüzüne kurulan yeni dünyanın ne işe yarayacağını. Satılan arsalar, açılan iş ilanları ve ihaleler. Neler olduğunu anlamaya çalışırken kahrolası gerçeklerle yüzleştik. Burası artık yaşanılmaz bir yer olmuş, yeni dünyaya taşınmak gerekiymiş. İstedikleri bedelleri ödeyenleri götürüp yeni dünyanın ilk sakinlerini oluşturdular. Sonra umutla bekledik ve bize verilen görevleri yerine getirdik. İşimizi iyi yaparsak bizi de aralarına alacaklarına inandık. Meğer planlar yapılmış, düzen kurulmuş. Yukarıdakiler ısıtılı hayatlarına devam edebilsin diye yaşıyormuşuz burada. Ne kadar çok elektrik üretirsek o kadar karnımız doyuyor. Bunun için kavga ediyor, dövüşüyoruz. Öfke mesela çok yoğun bir enerji kaynağı, aşk zayıf. Yine de seviyoruz. Burayı katlanılır kılan tek şey sevgi olmalı. Orada duygularımıza ne oluyor acaba? Aynı kalsaydık ihtiyacımız olan elektriği kendimiz üretirdik.

Kutlama devam ediyor. Bütün gözlerin üzerimde olmasına bu gecelik katlanmak zorundayım. Yüzümü inceleyerek ne öğrenmeye çalışıyorlar? Seviniyor muyum yoksa üzülüyor muyum ben bile tartamıyorum. Duygularım birbirine girdi, düğüm oldu. Ağlasam da anlaşılmayacak. Sevinç gözyaşları da dökebilirim. Neyi kutluyorum sahi? Bütün kutlamaların acıklı bir tarafı vardır. İnsanları avutmak için düzenlenir törenler. Kendi kendimi mi avutuyorum? Kimisi gidince geçmişi sildiymiş. Geçmişimi unutmaktansa avunmayı tercih ederim. Yaşadıklarım basit bir tören yetmez. Avunmak için daha görkemli bir kutlamaya ihtiyacım var.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

A. Gülşem Özer

TELVE

bana bir yol mu görünüyor ne, *kabarcıklı gözler?*
içinde tüm sert ünsüzlerin olduğu erkek isimleri
yolun sonunda alacalı balıklar, balıklar bereketi çağırıyor
üç vakte kadar yeni bir hastalık mı ne
kronik böbrek yetmezliği üst sırada yerini koruyor
bitki adlarının ezberlenmeye başlandığı tarih
sağ köşede açık açık görünüyor
su yolu kapatalım, şunu da, şunu da
şu çukur gözlerimi kamaştırıyor
/içini biraz devamlılıkla dolduralım/
bana az konuşulmuş, az eskimiş bir şehir çıkmaz mı şuradan
telveleri yalasam dâhil edilir mi sapkınlığuma
sorun efendiye, var gücümle tutunduğum o el miymiş
beni yine köklerimden koparan
öyle değilse beni kendi inançlarımla aldatmayın, ne olur
kehanetimi başıma taşmış gibi yağdırmayın

ağlamak çocuğu bir eylem miymiş bana
allah aşkına, kimlere verilmiş can yeleği
kimler sağ çıkmış bozutuk ilk bağlanmalardan
çocukluk yıllarından
tıslayan her şeyde hinlik olduğuna dair batılığım
duduklu tencerelerden, kedilerden, yılanlardan miymiş
toprağın altında bir çaputla uyurken
duysaymışız ya devrilen yıldızları
bir deveyle rastlaşacakmışız, söylenmedi bana bu
hangimizin sırtı daha kambur veremeyecekmişiz karar
hangimizin gözündeki yaş can suyudur
hangimizin canı daha çok yanar

yılanlar hep parlaktı, saklanmadım ki hiç
salyangozlardan da mı utanmamışım, pes
şimdi bana akılmaz katlığımından bahsetmeyin, ne olur

sorun telvelere, onurlu bir bencil miymişim
karıncalara toprak atmakla katil olur muymuşum
hemen bağırısam sesim oraya ne zaman ulaşmış
ünsüzlerin arasında hiç az ünlü yok muymuş
üst kat komşumuzun kızı geceleri neden ağlıyormuş
izmaritini niye bizim balkona atıyormuş
frezyalar bana neden uzaktan gülümsüyormuş

sorun telvelere, çıkmıyorsa müjdelere; bana bir fincan daha
bitpazarlarında niye incelirmiş gözlerim
bana yürürken ses çıkaran kolyeler, küpeler taktırmayın, ne olur
ses çıkarır diye kalbimden bile allah'a sığınırım ben
baş edilmez yalınlıklar da bırakmayın
tanışıklık olsun diye ezberlediğim o bitkilerin adını
marifetmiş gibi bana sormayın

bulamamaktan daha mı tazeymiş ne
buldum sanmanın ağrısı
son kez tüm kahveleri kapatın
ve bana doğru çevirin fincanları
sadece nefretin dolduracağı büyük boşluklar bırakmayın
defteri çoktan dürülmüş şeyler anlatmayın, ne olur
aynı oyunu bana tekrar oynatmayın

bulamamaktan daha mı tazeymiş ne
bulup da tanıyamamanın ağrısı
tüm delikleri kapatın
ve dışarıda bırakın karıncaları
yola devam edebilenlerin sırrını açık etmeyin
sorun kırıntılara, erişiliyorsa doğranarak sonuca
ben de minicik bir noktada birikeyim
kapanmış hesapları bana tekrar açtırmayın, ne olur
duanın erişmediği hiçbir uzaklığın kusurunu bana hatırlatmayın

İlgazÖzoğlu

KASIMPATI

“Anlamayacak olanlara söyleme sakın / Bilebileceğin en güzel şeyleri.”

– Serol Teber

Son yudumunu içiyor çayın, kayıklara dalıyor gözleri.

“Şimdi ne güzeldir oralar; havalar ısınmış, dalları erik basmıştır. Dilek teyze çamaşırları balkona asmıştır. Belki öğleden sonra, güneş insanları aldatmış ve bir aralık yağmur yağmıştır. Sobalar toplanmış, bacaları yıkayıp temizlenmiş ve odunluğa kaldırılmıştır. Asmadaki ilk üzüm, yazı müjdelemiştir. Çocuklar sokakta oynamak için son ders zili çalmasını beklemiştir. Şu köşede bir âşık sevdiğine şiir okumuştur. Okumuştur da o şiir, sevdiğinin yüreğine nasıl dokunmuştur.”

El ediyor garsona, birer çay daha söylüyor.

“Bir vakit yangından kaçır gibi gitmişim oradan. Alevlerin içinde yalnız terliğimin tekini bulabilmiş ve can havliyle nefes almaya koşar gibi terk etmişim orayı. Uzaklara sığındım, kilometrelerin ötesine. Yangından kurtulmuş gibi yokladım üstümü başımı; acıyan, sancıyan yerlerime dokunmuş ve teselli etmişim kendimi.

‘Hayattayım,’ demişim.”

Yutkunuyor.

“Saçlarımı kestirmiştim ilkin, sonra kalabalıklara karışmışım. Kalabalıklar içinde tanıdık bir sima aramıştım. Omzuma çarpıp geçen ve bir özü yük gören her insanda biraz daha şaşırmıştım inan. İçtiğim suyun tadına bile alışamamışken, hayatıma yeni yüzler katmaya çalışmışım.”

Tebessüm ediyor, acı bir tebessüm.

“Sancılıydı, bu bir enkaz kaldırma çalışmasıydı. Kendi ellerimden tutma çabasıydı. Biliyordum, artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak. Dalından yediğim ilk meyve bile o çocukça heyecanı tattırmayacak. Öfkeliydim, ben hayatı böyle bilme-miştim. Bunca sene hayat devam eder denilmişti de nasıl devam ettirildiğinin bahsi hiç geçmemişti.”

Saatine bakıyor sonra.

“Ben her kış, baharı; her bahar da yağmurları bekleyerek geçiriyorum ömrümü. Süslü cümlelerim yok artık.”

Susuyorum, söyleyeceğim hiçbir şeyin bir anlamı olmayacak sanki.

“Epeydir kendi kendime konuşup duruyorum. İçimdeki her sancıya bir ad taktım. Ezbere biliyorum hepsinin yerini, hangisi kimdendi, neredendi. Ama öğrendim yangınma körükle gitmemeyi.”

Bir yudum daha içiyor bardaktan, gözleri gözlerine değiyor.

“Beyhude diyorum; bütün çabam, çırpınışım. Umud edişim, baharı bekleyişim. Sadece susuyorum. Kimseye açmıyorum kapımın ardındaki kileri. Çünkü çok konuştum bir vakit, görmedim faydasını. Çıkamadım işim işinden; anlamak mı daha zor, anlaşılacak mı?”

Bir ağlasa diyorum, belki o zaman rahatlar.

“Şimdi yaz gelir, ne güzel olur oralar. Valizler hazırlanır, yaylalara göç başlar. Çeşmenin başında beklerler su soğuk akana kadar. Her yer yemyeşil olur, güneş tepeden kavurur. Hortumları açıp su savaşı yapar çocuklar. Kadınlar yere çul serer, akşama yemeğe börekler pişer. İşten yorgun gelen adamlar yemekten sonra uyuyakalır elinde kumandayla, tatlı eser rüzgâr pencereden o esnada. Ama ben artık dönemem, hiçbir şey koyduğum yerde değil. Hiç kimse bıraktığım gibi değil. Belki uyduruyorum tüm bunları, hatırlamak istediğim gibi hatırlıyorum bütün olanları. O zaman işte, yeniden dönüyorum kendi içime. Ama inan, yangınma körükle gitmiyorum artık.”

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

MÜLAKAT

"Eğitim geçmişiniz ve sektör deneyiminiz etkileyici," dedi insan kaynakları direktörü. Siyah bir takım elbise giymiş, ince siyah bir kravat takmıştı. Kardeşinden olsa olsa bir iki yaş büyük gösteriyordu. Gerçi, kardeşini en son üç yıl önce görmüştü, bugünlerde nasıl göründüğünü bilmiyordu ama bu durum; onu işe alacak adamın kardeşi yaşında olduğu gerçeğini değiştirmiyordu işte. Huzursuz oldu.

"Verimli müşteri portföyü ile ne demek istediniz, biraz açar mısınız?"

"Nasıl?"

"Öz geçmişinizde yazmışsınız, 'Verimli Müşteri Portföyü,' nedir o?"

"Ha, evet. Yıllardır beni tanıyan, bana sadık müşterilerimi kastetmiştim."

"Neden verimli dediniz?"

"Anlamadım sanırım." Ne saçma soruydu bu böyle. Niye bu aptal şey yüzünden sıkıştırıyordu onu? Zaten kendisi en başında niye yazmıştı o aptal şeyleri oraya hiç bilmiyordu. Gülümsemeye çalıştı.

"Yani, genelde müşteri portföyünün genişliğinden söz edilmesine alışkınım, verimli demeniz ilgimi çekti de."

"Anladım." Konuyu değiştirmenin bir yolu var mıdır acaba diye düşündü. Bulamadı. Cevap veremediği her soruyla ayaklarının altındaki zemin biraz daha yumuşuyordu.

"Seyahat engelinizin olmadığını belirtmişsiniz. Bu konunun bizim için oldukça önemli olduğunu bilmelisiniz. Daha önce çalıştığınız şirketten farklı olarak bizim yurt dışında da müşterilerimiz var. Onlarla sık sık temas etmek isteriz. Sonra, fuarlar var. Pek çoğuna her yıl katılıyoruz. Ayn önemli bölümünü kapsayabilecek seyahat programlarımız olur bazen. Bu tempo sizi yorar mı?"

"Sanmıyorum. Yani, tabii ki yormaz."

"Bazen de ani gelişen müşteri ziyaretleri yapabiliyoruz, bu konuda ne düşünürsünüz?"

"Dediğim gibi, benim için sorun olmaz." Cevaplarını dinliyor muydu, emin değildi.

"Atina'da bir ofis açma düşüncemiz var. Sizden oradaki ekipte bir süre görev almanızı istersek?"

Her öz geçmişte olan, herkesin oraya ezbere yazdığı bu basit meselelerin üzerinde neden bu kadar duruyordu ki? Konu gittikçe uzuyor, sündükçe sünüyordu. İçinde çığlık atma isteği uyanıyordu. "Düşünürüm, isterim, neden olmasın, değil mi?" Çığlık atmak yerine gülümsemeye çalıştı bunu söylerken.

"Yani, hemen gitmeniz gerekse, gidebilecek misiniz?"

Sanki şirketin devamlılığı değil dünyanın dönüşü buna bağlıymış gibi soruyordu. Üstelik cevapları dinlemeye tenez-zül bile etmiyordu. Neredeyse işe başvurduğuna pişman olacaktı. Zaten mülakattan çok bir çeşit sosyal ya da psikolojik deneye tabii tutuluyor gibiydi.

"Yani, en azından bavalumu toplamam gerekir, değil mi?" Yine gülmeye çalıştı ama sesi sinirli çıkmıştı.

Adam yine orali değildi, bu cevaba da tepki vermedi.

"Peki, biraz kendinizden bahsedebilir misiniz?"

Derin bir nefes aldı. "Tabii, Lüksemburg'da doğdum. Ailemin görevi nedeniyle Avrupa'nın çeşitli."

"Özür dilerim, bu bilgiler öz geçmişinizden görebiliyorum zaten. Burada yazmayan şeylerden bahsedelim istiyorum. Kendinizle ilgili neler söyleyebilirsiniz, nasıl birisinizdir?"

Adam bunu der demez tekrar önündeki kâğıtlara gömüldü. Çok merak ediyormuş gibi soruyor, sonra da sayfaları sıraya koymaya başlıyordu. Artık emindi, bu kesin dayanıklılık testi. İçerisi sıcak mıydı, soğuk mu karar veremedi. Bir yandan hamama girmiş gibi terlerken öte yandan sırtında bir ürperme hissediyordu. Kendini sakinleştirmeye çalıştı. İçinden, dayanabilirim diye geçirdi. Yavaş yavaş konuştu.

"Neşeli biri sayılırım, yani arkadaşlarım öyle oldu..."

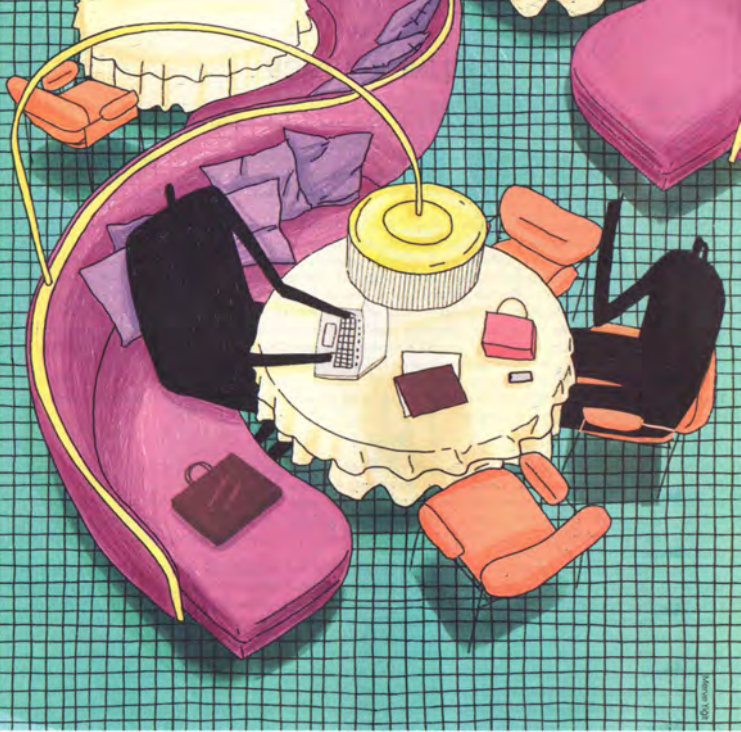
"Sanem Hanım, şöyle yapalım. İş başvurusu için geldiğinizi şimdilik unutun. Diyelim ki sizinle randevulaşmışız ve birbirimizi tanımaya çalışıyoruz. Neler anlatırdınız bana?"

Kucağındaki kâğıtları sehpanın üzerine bıraktı. Kısa bir hareketle kravatını düzeltti. Dirseklerini sandalyesinin kollarına dayayı ellerini önünde birleştirdi. İki eliyle bir silahı tam alına doğrultmuş gibi duruyordu. Hayatı için yalvarır gibi bu iş için yalvarmasını istiyordu herhâlde.

On yedi yıldır iş hayatının içindeydi. Üç şirket değiştirmişti. Son altı yılını yöneticilik yaparak geçirmişti. Daha önce de insan kaynakları direktörleri, müdürleri, çalışanları tanımıştı ama hiçbiri şu an karşında oturan adam kadar sevimsiz gelmemişti ona. Gerçekten onunla çıktığını falan mı düşünmesini istiyordu? Kendini buna zorladı.

"İki yıl önce eşimden boşandım," diye başladı söze. Adam bu sefer kesmeden ama aynı kayıtsızlıkla dinliyordu.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

"Üniversitedeyken tanışmıştık. O zamanlar her şey çok güzeldi. Sonra evlendik. Çocuğumuz olmadı. Benim işim hep çok yoğundu ve o da eskisi gibi değildi. Kendi içine kapanmıştı zamanla. Çoğu zaman konuşurken beni dinlediğinden bile emin olamıyordum. Sonunda ayrıldık. Bu ikimiz için de iyi oldu. Ne kadar mutsuz olduğumu boşanınca anladım. Rahatlamıştım."

"Üzıldüm," dedi adam.

"Üzülme," dedi ve gülümsedi. "Ben mutluyum böyle."

"Peki, bizimle ilgili ne düşünüyorsun?"

"Açık konuşsam kırılmazsın umarım."

"Yok, devam et lütfen." Yüzü şimdiden kırdığını gösteriyordu.

"Aslında buraya İdil'in ısrarına dayanamadığım için geldim bu akşam. Sorun şu ki, yeni bir ilişki istemiyorum."

Şimdilik... Yani.."

"Anladım."

"O zaman..."

"O zaman... Görüşürüz." Adam gülmeye çalışmış ama sesi sinirli çıkmıştı.

İkisi birden garsona dönüp hesabı işaret ettiler.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

GELİNLİKLİ THOR

Nasıl ki klasik edebiyat mitolojiden beslenerek kendini geliştirmişse, sinema da aynı yöntemi kullanmış, doğrudan veya dolaylı biçimde mitolojiden beslenmiştir. Klasik hikâyeleri beyaz perdeye aktarma şeklinde başlayan bu beslenme, sonraları tanrılardan "Süper Kahraman" yaratma şekline evrilmiştir. Bu konuda elbette en öne çıkan yapımcı Marvel'dir. Marvel evreninde öne çıkan ise Nors mitolojisidir. Bu evrende sunulan Nors anlatısında birçok maddi hata olsa da mitolojiyi tanıtmaya ve sevdirmeye işlevi sebebiyle ben yine de Marvel'in yaptığı şeyi kıymetli buluyorum, severek izliyorum. Bugün size Marvel'in sunduğu profilden epey farklı bir Thor hikâyesi anlatacağım. Fakat öncesinde Thor, Nors anlatısına göre kimdir; kısaca ondan bahsedeyim.

Odin'in, Jörd adındaki tanrıçadan doğan oğludur Thor ve onunla birlikte, en tanınmış iki Viking tanrısından biridir. Adının anlamından ötürü, gök gürültüsü tanrısı olarak anılsa da aynı zamanda savaş ve bereket tanrısıdır. Yıldırımlar çıkarabilen, tüm düşmanlarına karşı üstün gelmesini sağlayan, kudretli bir çekice (Mjöllnir) sahiptir. Mjöllnir'i kullanmak için Jarngreipr adı verilen, demirden bir eldiven takınak zorundadır. Thor'un üçüncü sihirli eşyası ise Megingjörd adındaki kemeridir. Bu kemer onu daha iri ve güçlü hâle dönüştürür. Thor'un Asgard'daki arazisinin adı Thrudheim'dir. Bu arazi üzerinde Bilskirnir (Parıltılı Şimşek) adında, beş yüz kırk odalı eşsiz sarayı bulunmaktadır. Karısı Sif, çocukları Trud ve Modi ile burada yaşamaktadır. Binek olarak Tanngniost (Kesen Diş) ve Tanngnisir (Öğüten Diş) adında iki keçi tarafından çekilen bir araba kullanmaktadır. Thor, yalnızca Asgard'ın (Tanrıların Diyarı) değil, Midgard'ın (İnsanların Diyarı) da koruyucusudur. Jotunheim'in (Devlerin Diyarı) ise en korkulu düşmanıdır.

Thor, gerek tüm bu özellikleriyle gerekse de tasviriyle, Viking savaşçısının arketipi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kaba gücüyle ön plandadır, cesurdur, korkusuzdur... Ne var ki bir hikâyede, tüm bu sıfatlarına tezat bir profille karşımıza çıkar. Bugün size işte o hikâyeyi anlatacağım.

Gelin olmuş, gidiyorsun...

Asgard'ın koruyucusu kudretli Thor, bir sabah uyandığında, gücüne güç katan çekici Mjöllnir'in yanında olmadığını fark etti. Her yere bakındı ama Mjöllnir yoktu. Bu yalnızca onun için değil, Asgard için de büyük kayıptı. Mjöllnir olmadan devlere ve diğer düşmanlara karşı Asgard'ı koruması hayli zordu. Pratik zekâsıyla ve kriz yönetimiyle namdar Loki'nin kapısını çaldı. Thor'u dinleyen Loki olayın vahametini vakıf oldu. Mjöllnir mutlaka bulunmalıydı. Loki, ilk iş olarak soluğu Sessrumnir'de aldı. Çünkü Freyja'nın şahin pelerinine ihtiyacı vardı. Freyja başta pelerini vermemek için direktse de işin aslını öğrenince yelkenleri suya indirdi.

Şahin pelerini sırtına geçiren Loki, istikametini Jotunheim'e çevirdi. Mjöllnir'den en fazla muzdarip olanlar devlerdi ve bulunduğu ilk akla gelen şüpheliler de onlardı. Jotunheim'in kuzeyine, buz devlerinin yaşadığı diyarlara yönelen Loki, bir şeylerle uğraşan Thrym'i gördü. Buz devlerinin kralı olan Thrym aynı zamanda en kurnaz devlerden biriydi de... Loki, onun Mjöllnir hakkında bir şeyler bildiğine emindi.

Şahin pelerini çikarıp dev krala yaklaştı ve onu sakin bir şekilde selamladı. Azgın köpeklerine tasma örmekte olan Thrym de onu selamladı. Karşılıklı hâl hatır sorduktan sonra Loki lafı dolandırmadan konuyu Mjöllnir'e getirdi.

"Thor'un çekici kayıp. Bu bizim için ciddi bir sorun ve bu sorunun daha da büyümesini istemiyoruz. O yüzden eğer çekikten haberin varsa bunu hemen bana söylemelisin Thrym."

"Çekici ben çaldım, sinsî Loki. Onu, yerin sekiz kat dibine gömdüm. Hiçbir tanrının bulmasına imkân yok. Ancak ve ancak ben geri vermek istersem ona tekrar sahip olabilirsiniz"

"Peki geri vermek için ne istiyorsun?"

"Mjöllnir'i size geri vermemi istiyorsanız eğer güzeller güzeli Freyja'yı bana vereceksiniz. O benim karım olacak, ben de size düğün hediyesi olarak çekici geri vereceğim. Bunun dışındaki hiçbir teklifle bana gelmeyin. Mjöllnir'i geri vermeyeceğim."

Loki, aldığı bu cevap sonrası Thrym'in yanından uzaklaşırken şahin pelerini sırtına taktı ve Asgard'a doğru yola çıktı. Merakla yolunu gözleyen Thor, Loki gelir gelmez onu soru yağmuruna tuttu. Loki, çekici kimin aldığını ve geri vermek için öne sürdüğü şartı söyledi. Thor, bir süre ne yapacağını bilmez hâlde öylece kalakaldı. Sonra Loki'ye dönüp Freyja'yı ikna etmeleri gerektiğini söyledi.

İkili Sessrumnir'e girince Freyja'nın içine bir şüphe düştü. Loki ödünç aldığı şahin pelerini ona geri verdi. Freyja merakla sordu:

"Ne yaptın? Öğrenebildin mi Mjöllnir'i kimin çaldığını?"

"Evet öğrendim. Buz devlerinin kralı Thrym almış."

"Geri alabildin mi peki?"

"Hayır, geri vermek için bir şartı varmış."

"Neymiş peki o şart?"

"Thrym, onunla evlenirsen düğün hediyesi olarak geri verebileceğini söyledi."

Thor da yanlarına geldi. Durumu öğrendikten sonra Freyja'yı ikna etmek için dil dökmeye başladı. Başta onları

sessizce dinleyen Freyja, kendisini Thrym'e vermekte gayet ciddi olduklarını görünce öfkeden deliye döndü. Cıgırları tüm Asgard'da yankılanmaya başladı. Freyja'nın gazabına uğramaktan korkan Thor ve Loki oradan hızla uzaklaştılar.

Gladheim'de diğer tanrılarla bir araya gelen ikili, durumu onlara anlattılar. Her kafadan bir ses yükseldi, uğultu Odin'in salonunu kapladı. Odin yine Gungnir'i sertçe yere vurarak sessizliği sağladı. Sırayla konuşulmasını istedi. Birçoğu Freyja'nın ikna edilmesi fikrindeydi. Bu fikir dışında tek bir öneri geldi. Heimdall'dı fikrin sahibi ve ona göre Thor, Freyja'nın kılığına girip Thrym'in sarayına girmeliydi. Ona nedime kılığına girecek bir tanrı da eşlik edebilirdi. Düğün hediyesi olarak sunulacak Mjöllnir'i aldığında gerçek kimliğine dönebilir ve orada bulunan devlerin hepsini haklayabilirdi.

Tanrılar, Thor'u telli duvaklı gözlerinde canlandırınca kahkahayı bastılar. Odin, bir kez daha salonu sessizliğe davet etti. Sonrasında Loki de Heimdall'a hak verdiğini, Thor'a kendisinin eşlik edebileceğini söyledi. Diğer tanrılar da gülmeyi bırakıp Thor ve Loki'yi bu görev için cesaretlendirmeye başladılar.

Thrym'e haber gönderildi ve nihayetinde düğün günü gelip çatı. Thor, tepeden tırnağa o kadar özenle giydirilmişti ki dışardan onu görenin Freyja olmadığını anlaması imkânsızdı. Brisingamen'i bile takmıştı boynuna. Thor ve Loki keçilerin çektiği arabalarıyla Jotunheim'e vardılar. Arabayı gözlerden uzak bir yere bırakıp Thrym'in sarayına geçtiler.

Thrym ve saraydakiler, Freyja ve nedimesini sıcakkanlı bir şekilde karşıladılar. Muhteşem bir masa kurulmuştu. Thrym, zaman zaman kendine hâkim olamıyor, müstakbel karısına haddinden fazla yaklaşıyordu. Thor, zor da olsa kendine hâkim oluyor; Thrym'i bir şekilde kendinden uzaklaştırmayı başarıyordu.

Planları sorunsuz ilerliyordu ki Thor, önüne gelen bir öküzü tek başına bitirerek Thrym'in içine kurt düşürmeyi başardı. Thrym, müstakbel karısından duvağını açmasını istedi. Bu isteğini de güzelliğini görmek istiyorum şeklinde dile getirdi. O an gelinin nedimesi devreye girdi ve duvağı açmadan önce düğün hediyesi olarak verdiği sözü yerine getirmesini istedi. Thrym, uşaklarına işaret etti ve Mjöllnir'i getirtti. Mjöllnir'i karşısında gören Thor'un gözleri parladı. Gelinliğinin altına sakladığı Jarngreipr'i çıkardı, hızlıca eline taktı ve aynı çeviklikle Mjöllnir'e uzandı.

Thrym, tuzağa düştüğünü anlamıştı ama ne var ki artık her şey için çok geçti. Mjöllnir'e kavuşan Thor, dehşet saçıyordu. Önce Thrym'in sonra sarayda bulunan diğer devlerin kafalarını çekiciyle darmadağın etti. Gelinlik giydiği an kendisini küçük düşmüş gibi hisseden Thor, tüm devleri yere serince tekrar öz güvenine kavuşmuş oldu. Mjöllnir ile birlikte Asgard'ın yolunu tuttular.

Cücelerın elinden çıkan sihirli çekiç; Ragnarök'e değin Asgard'ın koruyucusu, devlerin de korkulu rüyası olmaya devam edecekti.

EZRA

Çeviren: Ülkü Tamer

IRMAK BOYU TÜCCARININ KARISI: BİR MEKTUP¹

Saçlarım daha alnımın üstünde dümdüz kesiliyen
Ön kapının orda oynardım, çiçek koparırdım.
Sen atıcılık oynayarak bambu değneklerinde gelirdin,
Çevremde dolanırdın, mürdüm erikleriyle oynayarak.
Böylece yaşar giderdik Chokan² köyünde:
İki küçük insan, tasasız, kuşkusuz.

On dördümde Efendim, evlendim seninle.
Hiç gülmedim, utangaçtım çünkü.
Başımı öne eğip duvara baktım.
Bin kere çağıldım da hiç ardıma bakmadım.

On beşimde somurtmayı bıraktım artık,
Toprağım seninkiyle karışsın istedim
Her zaman seninkiyle, her zaman.
Durmadan üzülecek ne vardı?

On altımda benden ayrıldın
Uzak Ku-to-yen'e, girdaplı ırmak boyunca gittin³
Beş aydır uzaktasın.
Maymunlar üzgün sesler çıkarıyorlar yukarıda.
Ayaklarını sürüdü'n giderken.
Kapının yanını şimdi yosun бүрүdü, çeşit çeşit yosun,
Öyle kök salmışlar ki temizlenmiyorlar!

Yapraklar, yel esince erken düşüyor bu güz,
Çifte kelebekler Ağustos'la şimdiden sarardı
Batı bahçesinin çimenleri üstünde;
İncitiyorlar beni.
Yaşlanıyorum.
Kiang ırmağı kıyılarından geçip geliyorsan
N'olur bana önceden haber sal,
Çıkıp gelirim seni karşılamaya
Cho-fu-Sa'ya kadar.⁴

Rihaku

¹ Ketebe Yayınlarının izniyle yayımlanmıştır. *Cathay*, s.22-25, Ezra Pound

² Chokan, Çincesi Changgan: Doğu Çin'de, içinden Yangtze nehri geçen Nanjing şehri yakınlarında eski bir yerleşim

³ Ku-to-yen: Yangtze (Gök Irmak) nehrinin geçtiği Qutang boğazı. Sarp kayalar ve tehlikeli akıntılarla bilinir

⁴ Cho-fu-Sa: Çincesi Chang Feng Shih, rüzgarlı uzun sahil anlamına gelen kelime. Kadyın bulunduğu yere yüzlerce kilometre uzakta, ırmağın yukarı kısmında bir yer.

POUND

POUND HAKKINDA

Ezra Loomis Pound. Amerika'nın kuzeybatısındaki Idaho eyaletinin Hailey kasabasında, Homer ve Isabel Pound'un tek oğlu olarak 30 Ekim 1885'te doğdu. Pennsylvania Üniversitesinde okudu, Grekçe ve Latince eğitimi aldı, Provençal şiirleri üzerine çalışmak için Avrupa'ya gitti. İlk şiir kitabı *A Lume Spento*'yu kendi imkanlarıyla Venedik'te 150 adet bastı. 1909'da Londra'ya yerleşti, rüştünü ispat eden kitapları *Exultations*, *Personae*, *Canzoni*, *Ripostes* ve ilk eleştiri kitabı *The Spirit of Romance* yayımlandı. 1914'te Dorothy Shakespear ile evlendi, T. S. Eliot'la tanışıp şiirlerinin edisyonunu yaptı, yazılarıyla imajizm ve vortisizm tartışmalarını başlattı. 1915'ten 1920'ye *Cathay*, *Lustra*, *Homage to Sextus Propertius* ve *Hugh Selwyn Mauberley* gibi etkili kitaplarını yayınladı. Bu yıllarda Londra ve Paris'te edebiyatın yanı sıra resim ve müzik çevrelerinde birçok sanatçıyla tanıştı. 1917'de ilk üç parçasını yayımladığı *Kantolar*'ı yazmaya başladı; 1968'e dek yazmaya devam ettiği bu epik şiir, 116 parça, 800 sayfa ve 23 bin mısraı bulacaktı. 1924'te İtalya'nın Rapallo şehrine taşındı. 1925'te Olga Rudge'dan Maria adında bir kızı, bir yıl sonra eşi Dorothy'den Omar adında bir oğlu oldu. Opera ve tiyatro çalışmaları sahnelendi, radyolarda yayımlandı. 1930'larda siyasi ve edebî görüşlerini içeren *Make it New*, *Guide to Kulchur*, *ABC of Reading*, *ABC of Economics*, *Social Credit: an Impact* gibi kitaplarını yayımladı. Gazete yazıları ve radyo konuşmalarıyla savaşta Amerika'ya karşı Mussolini İtalyası'nı destekledi. Savaş bitince Amerikan ordusu tarafından önce Pisa'daki Amerikan Askeri Disiplin Merkezine, akabinde St. Elizabeth Akıl Hastanesine kapatıldı. Bu süreçte *Kantolar*'ı yazmaya devam etti. 1950'li yıllarda Amerikan edebiyat çevrelerinde kendisine yönelik ilgi canlandı, birçok yazarla mektuplaştı ve çalışmaları tekrar yayımlandı. 1958'de, kendisini seven şair ve yazarların yürüttüğü kampanyanın da etkisiyle vatana ihanet suçlaması düştü ve hastaneden çıktı. Eşiyle birlikte İtalya'ya döndü. 1 Kasım 1972'de Venedik'te öldü.

Hakan Bıçakcı

Carnival of Souls / Jacob's Ladder / Yella

YAŞAMLA ÖLÜM ARASINDA

İzlediklerimizin ne kadarı gerçek, ne kadarı anlatıcının kafasındaki kurgudan ibaret? Çoğu film bize bu soruyu sordurmaz. Gördüklerimizin hakikatine inanmamız üzerine kuruludur yapı. Bazı özel örneklerdeyse gerçekte olup bitenlerle, zihinde dönenleri birbirinden ayırmak imkânsız gibidir. Ve bu sayfadaki filmler özel bir ara kategoridedir. Başa dönmeli kurgu yapısıyla, arada izlenenlerin, yani neredeyse tüm hikâyenin, kafada canlananlardan ibaret olduğunu anlarız. Ölüm kalım savaşı veren bir zihinden akıp gidenlere tanık olduğumuzu öğreniriz. Cehennemden çıkmaya çalışanlarla özdeşlik kurarız. Boğucu bir arafta takılıp kalırız.

Bu panayırdan çıkış yok

Carnival of Souls (Herk Harvey, 1962)

The Sixth Sense (1999), *The Others* (2001) gibi şoke edici sürpriz sonucuyla ünlü yapımların atası kabul edilen, korku filmi tarihinde özel yeri olan bir film *Carnival of Souls*. Açılış sahnesinde üç genç kadının içinde olduğu araç kendilerine meydan okuyan bir başka otomobile yarışa girer. Kapişma gitgide kızışır ve sonunda kadınların aracı yoldan çıkar. Köprüden uçarak nehre düşer. Kazadan sadece biri sağ kurtulur. Filmin devamı, Mary Henry adındaki bu kaza edenin yaşadıklarından ve başına gelen tuhaflıklardan ibarettir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantev.org>

*Bu akşam bana
ihtiyacın olacak
sadece bunu şimdi-
lik bilmiyorsun.*

John Linden, *Carnival
of Souls* (1962)

Serkan Yölcü

Mary kendine gelip toparlandıktan sonra tanımadığı kasabadan aldığı bir iş teklifini kabul eder. Kilise orgcusu olarak çalışmaya başlar. Kefeni yırtmış, öte dünya ile bağlantılı bir mekânda ölüm çağrışımı ilahiler çalmaktadır. Hayatına kaldığı yerden devam etmek ister. Ancak sağda solda hayaletler, şeytanlar, ürkütücü figürler görmeye başlar. Ölümcül kazanın travmasının, belki de beyin sarsıntısının sonucu gibidir bu görüntüler. Ancak zamanla düzeleceğine gitgide daha kötüye gider her şey. Filmin sonunda Mary'nin yolu terk edilmiş bir panayıra çıkar. Panayır irkiltici mahlûklarla, gitgide saldırganlaşan hayaletlerle doludur. Sanki onu da aralarına almak istemektedir bu beyaz yüzlü öteki dünya insanları. Mary kaçıkça kaçır ama yolun sonunda kendini uzaklaşmaya çalıştığı suların dibinde bulur.

Finalde araç nehirden çıkarılır. Mary de arkadaşlarıyla birlikte içeridedir. Ölü vaziyette.

Bütün gücüyle mücadele etti

Jacob's Ladder (Adrian Lyne, 1990)

Otobüsteki şeytanlar, yerini metrodaki şeytanlara bırakır *Jacob's Ladder*'in girişinde. Jacob Vietnam Savaşı'ndan dönmüş, felsefe okumuş olmasına rağmen postacılık yapan, boşanmış bir adamdır. Üç oğlundan birini bir trafik kazasında kaybetmiştir. Bu trajedinin de etkisiyle savaşa katılmış, orada travmalarına yenilerini eklemiştir. Ara sıra flashbackler hâlinde savaş sahneleri gelir gözünün önüne. Bunlardan biri karnına saplanan bıçak görüntüsüyle sona erer. Jacob, iblislerin cirit attığı metrodan çıkıp evine gider.

Jezzie adında bir kadınla yaşamaktadır. Eski karısı Sarah'ı ve oğullarını ise sadece rüyalarında görmektedir. Sağda solda karşısına çıkan cehennem kaçını yaratıkların savaş travmasının eserleri, kişiye özel sanrılar olduğunu düşündürür önce. Ancak Jacob'ın filmin

*Eğer ölmekten
korkuyorsan ve
buna devam edi-
yorsan, şeytanların
hayatını altüst etti-
ğini göreceksin.*

Louis, Jacob's Ladder
(1990)

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

tam ortasında bulunduğu silah arkadaşının söyledikleri bu tezi çürütür. Arkadaşı da benzer görüntülere maruz kalmaktadır. Taburdaki askerler olarak yeniden toplanırlar ve herkesin bu delirtici halüsinasyonlardan muzdarip olduğu ortaya çıkar. Üstü kapatılmaya çalışılan, karanlık bir sır vardır belli ki ortada. Savaş sırasında üzerlerinde deney yapıldığından emin gibidirler. Ancak tuttukları avukat son anda kaçır. Jacob dışındakiler birer birer davadan çekilir.

Sonunda Jacob korkunç gerçeği öğrenir. Öfkeyi ve yırtıcılığı artıran, insanı kana susamış canavara çeviren bir kimyasal ilaç denenmiştir üzerlerinde. Savaşta “başarılı” olmak için. Jacob’ın bu gerçeği öğrenmesiyle bizim onun aslında bu savaştan sağ kurtulamamış olduğunu öğrenmemiz üst üste gelir. Jacob’ın karnına bıçağı saplayan da ilacın etkisiyle gözü dönmüş silah arkadaşlarından biridir. Filmde sadece savaş flaschbackleri ve Jacob’un ailesini gördüğü bir rüya gerçektir. İzlediğimiz, yaşam savaşı veren, bir yandan da olup biteni, başına gelenleri, ölüm nedenini çözmeye çalışan bir kafanın içinde dönenlerdir. Korkuları, özlemleri, inançları, fantezileri birbirine girmiştir. Yaşamak istediği ve kabul etmek zorunda kaldığı gerçekler de öyle. Jacob’un askeri kamptaki çadırda son nefesini vermesi üzerine doktorlardan biri, “Bütün gücüyle mücadele etti,” der. İzlediğimiz film, bu mücadelenin yansımasıdır.

Geçmişin çamurlu suları

Yella (Christian Petzold, 2007)

Jacob ve Mary gibi, Yella da kendi cehenneminden kaçamamış; ölüm-den dönememiştir.

Yella başka bir şehirden iş teklifi alınca kendisi için bir gelecek göremediği Doğu Almanya’yı terk edip ülkenin Batı’sında kuracağı yeni hayata hazırlanır. Jacob gibi boşanmıştır ama geçmişini yani eski kocası peşini bırakmamaktadır. Eski kocası Ben, onu arabasıyla trene kadar götürme konusunda ısrarcıdır. Yella gönülsüzce de olsa biner arabaya. Yolda öfke nöbetine kapılan adam gaza asılır ve birlikte göle uçarlar. Tıpkı *Carnival of Souls*’taki gibi, araç sulara gömülür. Ve Yella, tıpkı Mary gibi kıyıya çıkmayı başarır. Kaçarcasına olay yerini terk eder. Islak elbiseleriyle yeni hayatına koşar.

İşine alışıp kalacak bir daire tutana kadar otelde kalacaktır. Yeni işinde beklenmedik, olumsuz gelişmeler olur. Bu durum Yella’nın psikolojisini altüst eder. Bu işi kaybedip geri dönmek zorunda kalmak kâbustan farksızdır. Bu noktada otelde tanıştığı, Philipp adındaki zeki iş insanı yardımına yetişir. Philipp ona bir toplantıda kendisine eşlik etmesini önerir. Başka çaresi olmayan Yella bu teklifi kabul eder. Görüşme iyi geçer. Böylece bir sonraki toplantıya da birlikte giderler. Başarılı toplantılar, Yella ile Philipp’i yakınlaştırır. Önce mesleki, ardından duygusal açıdan.

Bu tekdüze akış, kazanın travmasından kaynaklandığını düşündüğümüz ufak tefek tuhaflıklar ve gapten gelen sesler ile kesilir. Ara sıra dalıp gider Yella. Sanki bulunduğu toplantıda değil de karanlık suların dibindedir. Ancak her seferinde kendini toparlar. Eski kocası Ben de sulardan çıkıp peşine düşmüştür. Otel odasına kadar gelir ondan bir türlü vazgeçmeyen takıntılı adam. Ben’in varlığı gitgide gerçek dışı bir hâl alır. Peşine düşen kıskanç koca, gazez yüklü bir hayalete benzemeye başlar.

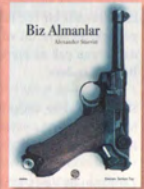
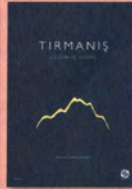
Philipp ile birlikte geçmişinden ve eski kocasından kaçmaya devam eden Yella, bu yolun sonunda kendini yine gölün dibinde bulur. Kurtarma ekibi tarafından kıyıya çıkarılmış, eski kocasının yanına bırakılmıştır. İkisi de ölüdür. Jacob ve Mary gibi, Yella da kendi cehenneminden kaçamamış; ölümden dönememiştir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

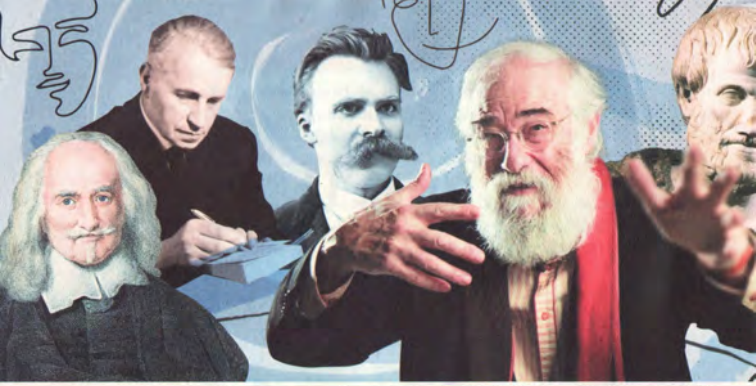
Sahi Kitap dünya edebiyatı serisi büyüyor...

Serinin yeni kitabı *New York Times*, *Guardian*, *NPR* ve *Paris Review* tarafından yılın en iyi kitapları arasında gösterilen *Akıl Ermeyince*.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Cihat Duman

GÜLME ÜZERİNE AFORİZMALAR

Başlangıçta gülme vardı.
MÖ 300, Mısır Papirüsü

Gülme tek çıkış yoludur.
Georges Bataille

Bebeğin ilk gülüşü kısa sürede kendini gösterir: Antik Çağ kaynakları doğumu izleyen dördüncü ya da kırkinci günden söz etmektedir. Gülüşün tam hangi gün belirdiği son derece önemliydi, çünkü o an bebeğin yaşamını sonsuza dek ruhla dolduruyordu. Aristoteles'e göre bu an insanlar ile öteki hayvanlar arasında son derece köklü bir ayrımın oluşmasını sağlıyordu; bu yüzden, Aristoteles insanın özünü tanımlamak için gülme anından yararlanıp insanı gülün hayvan olarak adlandırdı. Hayvanlar âlemindeki bütün canlılar arasında bir tek insan bu kayda değer yetkiye sahiptir: gülmek. Sonuçta, dil ve gülme dışında bizi öteki hayvanlardan ayıran pek az şey var.

Barry Sanders

Sadece çocuklar, onlar da evcilleştirilmeden önce, gülmenin bütün vücutlarına yayılmasına izin verir.

Anca Parvulescu

Leonardo da Vinci, sanatçılar için insanların duyguları/ heyecanları üzerine bir kitap yazmıştır: İlk kez 1551 yılında Paris'te yayımlanan resim kitabı. Leonardo şu gözlemde bulunur: Gülen kişi ile ağlayan kişi arasında gözler, ağız ya da yanaklarda herhangi bir farklılık yoktur; tek fark, kaşlarını çatılışında görülür, ağlayan kişide kaşlar aşağı çekilir, gülün kişide yukarı kaldırılır.

Barry Sanders

Ne vakit ciddileşsek, geçmişlerin en uzununu, en derini, en çetini bir dalga gibi yükselip yüzeye ulaştır sanki.

Friedrich Nietzsche

Düşünce için en iyi başlangıç noktası gülmedir; genel konuşmak gerekirse, ruhun kasılmalarını kıyasla diyaf-ramin kasılmaları, düşünce için daha düzgün imkânlar sunar çoğunlukla.

Walter Benjamin

Bu dünya düşünenler için bir komedi, hissedenler için ise bir trajedidir.

Horace Walpole

Gülme tutkusu, başkalarının kusurlarıyla ya da kendi eski kusurlarımızla kıyasladığımızda benliğimizle ansızın bir nevi itibar idrak etmekten türeyen ani bir gururdan başka bir şey değildir.

Thomas Hobbes

Ciddi bir art düşünce taşımayan maskaralık ironik olamaz, olsa olsa gülünçtür.

Vladimir Jankelevitch

İroni; zanlısını sağ ele geçirmek isteyen, hatta daha fazlasını öğrenmek için zanlısının ömrünü uzatan dedektife benzer.

Vladimir Jankelevitch

Esprili insanda bir şairden izler vardır, tıpkı iyi okuyanlarda amatör bir oyuncunun bulunması gibi.

Henri Bergson

İroni, riyakârlığın vicdan azabıdır.

Vladimir Jankelevitch

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Keremem Aytaç

İroni, bir yanıyla, yanılsamaların can düşmanıdır. Malumatfuruşların, hodbinlerin ve soytarıların takılıp kalacağı örümcek ağları örür dört bir yana.

Vladimir Jankelevitch

En azından bir kere dans etmediğimiz her günü yitirilmiş; hiç olmazsa bir kahkahanın eşlik etmediği her hakikati sahte saymalıyız.

Friedrich Nietzsche

Espriler beklentileri altüst eder. Kendi gerçekliklerini yaratırlar. Mantığı kesintiye uğratırlar.

Barry Sanders

Mizaç olarak sert biriyse nazik olmaya çalışın ki insanlar karşınızda korku değil utanç duysunlar.

Khilon

İroni maskaralıktan çok kibar kişiye uygundur; ironik insan kendini eğlendirmek için, maskara ise başkalarını güldürmek için espi yapar.

Aristoteles

Anglosaksonlar şairlerine gönderme yaparken kahkaha ustası (hleahtorsmi) ve şen kişiler (gleemen) sözlerini kullanırlar.

Barry Sanders

Bir Orta Çağ uzmanı Petek Haidu, parodinin düz kurmacadan önce geldiğini çünkü Ortaçağ'da kurmaca dilinin Kitabı Mukaddes dilinin parodisinden başka bir şey olamayacağını belirtir.

Barry Sanders

Dil bir mizah biçimidir ve uykusunda şakalar yapar.

Iris Murdoch

Freud'a stend-up komedinin atası adını veriyorum, çünkü Freud espriler aracılığıyla hoşnutsuzların ya da marjinal keyifsizlerin ceza görmeksizin yasayı ihlal etmelerinin, statükoyu altüst etmelerinin kabul edilebilir bir yolunu dile getirmiştir. Bu açıdan, komik olanın yasa dışı olanla bağlantıları vardır. Her komedyen, ihlal etme ve girmeyle toplumun kurallarını ve kısıtlamalarını ihlal edip, insanların ruhlarını girmeyle-itham edilebilecek bir toplumsal yasa ihlalcisidir. Espri yapan kişi, emin, bildik düşünme ve hissetme yollarını çalar; ama o son derece kibar, son derece cömert bir hırsız olup, ardında haz adı verilen bir hazine bırakır.

Barry Sanders

Chaplin'den sonra Nietzsche'den sonra -hatta birlikte sonra- her kahkaha bariz olarak siyasaldır. Her kahkaha, hâlihazırda insanların gırtlığına sarılmış diktatör kimse, insanlık dışı yasa neyse doğrudan onun üzerine hücum eder. Chaplin hem soytarı hem de diktatördür, tıpkı Hitler'in hem diktatör hem soytarı olması gibi.

Barry Sanders

Yukarıda 16-17 yıldır üzerine düşündüğüm gülme, mizah, ironi üzerine yaptığım okumalardan altını çizdiğim yerleri sizinle paylaşmak istedim. Konu üzerine yazdığım makale hayatını internet dergisi olarak sürdüreceğim punctum'da çıkacak bu ay. Konudan hoşlananları siteye beklerim. İnsanları güldürmek dinler tarafından yasaklanmış, devletler tarafından hoş görülmemiş bir eylemdir. Fakat biz modern bilimin de ışığında gülmenin, neşenin tabii bir şey olduğunu görebiliyoruz. Gelmiş geçmiş en yüce evliya Wilhelm Reich'in de her kitabının başında söylediği gibi, "Hayatımıza sevgi, çalışma ve bilgi egemen olmalıdır çünkü bunlar yaşamımızın tükenmez kaynaklarıdır." Sevgi, çalışma ve bilgi neşedir. Neşe ise gülerken köpürür.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantev.org>

HANİFE

Çocuğum. Bayram yaza denk gelmiş. Babaannemin evinde toplanmışız. Birbirini bayramdan bayrama gören akrabaların bir kısmı salon camlarını sonuna kadar açmış, gazeteden yelpazelerini sallaya sallaya dedikodu yapıyor. Bir kısmı balkonda sigara tütürüyor. Yaşı çocukluktan çıkmış olan ergenler bakkaldaki bayram çekilişinde bayram paralarını bitiriyor. Serin bir odaya yer yatağı yapmışlar, perdeleri de çekmişler, bebek uyuyor. Acıkan çocukların ellerine, üzerine domates salçası ve zeytinyağı sürülmüş birer dilim ekmeğe tutuşturuluyor. Hava çok sıcak. Bayram günlerinde hevesle beklediğim birkaç şey var. Büyük eniştenin yeşil elli liralık banknotu verdiği an, bayram sofrasında içtiğim düğün çorbası ve yemekten sonra herkes ça içerken yapılan sohbetteki neşeli hava. Oraya tam olarak ait olma hissi hoşuma gidiyor. Hepimiz; gözleri, kaşları, boyları, saç renkleri birbirine benzeyenler olarak bir araya gelmişiz. Kardeşi olmayan ve anne babası çalışan bir çocuk olarak ben, o kalabalığı katlayıp cebime koyuyorum. Nihayet büyük eniştem kapıdan gülererek içeriye giriyor. On iki yıl sonra akciğer kanserinden ölmeyecekmiş gibi. Elinde hiç düşürmediği sigarasını toprak küllüğe söndürüyor. Üstü başı sigara kokuyor. Cebinden çıkardığı elli lira tomarından hepimize birer tane veriyor. Bir de poşet var elinde. Haydi, alın, yişin diye poşeti çocuklardan birinin eline tutuşturuyor. İçti dondurma dolu. Elinde poşetle yan odaya koşan, annesini sevmediğim mızımız çocuğun teki. Annesi serçe parmağını önlerini fönle kabartıp spreyli saçlarının içinden geçirip, herkese ver dondurmalarından, paylaşın oğlum, diyor. Pantolonun üzerinden göbeği taşıyor. O mızımız çocuk, benden uzun ama çelimsiz. İçimden, dondurmaları vermezse döverim, diye geçiriyorum. Çikolatalı fıstıklı olanı kendisine alıp, ucuz dondurmalarından almış, alın bunlar sizin olsun, diyor. Geriye kalanları bize ancak yetiyor. Babaannem o sırada gelip, dondurmaları yiyen çocuklara bakıyor. Enişteniz ne güzel dondurmalar almış, diyor. Gözüne o zaman üç yaşında olan Eren'i kestiriyor. Güzel mi dondurman, diyor. Eren'in ağzının etrafı, elleri, bayramlık gömleğinin yakaları çikolatala bulanmış. Annesinden okkalı bir azar işiteceği kesin. Annesi misafirlere kahve pişiriyor, birazdan gelir. Kafasını aşağı yukanı salıyor. Ver istersen dondurmanı bana da, git, ellerini yıka, diyor. Sessizce bakıyor Eren. Ne dondurmayı veriyor ne de yemeye devam ediyor. Kapkara olmuş ellerine bakıyor. Annen görtürse kızardır, dondurmanı ver bana, tutayım, diyor. Eren dondurmayı verip, o sırada koridordan elinde tepsile geçen annesine doğru anneye dokunarak koşuyor. Biraz bağırış, çağırış, banyoya doğru yürüten topuklu ayakkabı sesine çşik eden küçük adım sesleri. Çok küçük değilim. Aklım her şeye değil ama bazı şeylere eriyor. Çoğu şeyin içindeki gerçek manayı gözlerim muhtemelen şimdikiinden daha hızlı kavırıyor. Babaannemin elinde dondurmanın kalaniyla evin kapısından sessizce bahçeye çıktığını, bahçedeki çardağın altındaki sandalyede otururken sırtını güneşe verdiğini, parmağına bulaşan dondurmaya yaladığını, yüzündeki gülüşün yaşlı bir kadına değil de Eren'le yaşıt bir kız çocuğuna ait olduğunu görüyorum. Elinde tuttuğu çubuğu parmaklarının arasında döndürürken aklından neler geçtiğini de görebiliyor olmayı diliyorum. Eren'in az sonra evin kapısından büyük babaanne diye koşarak çıkışını gördüğümde ben gülümsüyorum, babaannem de elindeki çubuğu elbisesinin cebine koyup, gel sana üzümleri göstereyim, deyip usta bir manevrayla çocuğun aklını karıştırmayı başarıyor. Eren yine de biraz ağlıyor.

Akşam, sofraya kalabalık. Kuzu kol saatlerce pişmiş, şehriyeli pilavlar yapılmış, bahçedeki asmadan toplanmış yapraklarla sarmalar sarılmış, içine bulgur konularak uzun mantılar kapatılmış. Düğün çorbasını çok sevdiğimi bilen biri kâseme bir kepece boca etmiş. Koyun yoğurdu bak bu, gel mantına koyalım, diyor annesi Eren'e. Eren durgun, bahçede koşturmaktan yorulmuş. İki büyük tepsisi cevizli baklava mutfakta beklemede. Haydi afiyet olsunlarla başlayan yemekte babam, sen neden yemiyorsun anne, diyor babaanneme. Babaannem; sizi izliyorum, bana sevincim yeter, diyor gözleri biraz buğulanarak. Bu konuşmayı duyan herkes içinden gülüyor. Siz bunu duyunca sandınız ki babaannem mutluluktan yemek yemeği unuttuk. Gözünüzde de belki ortalama kiloda, kendi hâlinde, senelerdir yalnız yaşadığı bu evdeki kalabalıktan mutlu, yaşı gereği pek çok dünyevi hırstan azade biri canlanmıştır. Kaç yaşında kadın zaten ne yiecek diye düşündünüz belki. Yok, öyle değil. Babaannem biraz sofrayı izliyor. Kimin ne yediğini aklına kaydediyor. Yemeğin sonlarına doğru yahniden bir koca parçayı tabağına koyuyor, bir okkalı kepece de pilav. Salata alır mısın anne, diyor halam. Yok, almaz. Zerzevatla karın doyurmaz. Eren mantısını didiklerken arada bir kafasını kaldırıp babaannemin ağzına götürdüğü sapına kadar pilav dolu kaşıkla bakıyor. Sıra baklavaya geldiğinde bir kesek baklavayı, maşallah, bir kerede ağzına atıyor. Çaylar içilirken sandalokaki herkes çayın da hararetiyle biraz daralıyor. Açabillerer çaktırmadan pantolonlarının ilk düğmelerini açıyor. Ay yine çok yedik şekerim, ramazanda vücut alışımsı tabii açığa, bak görüyor musun şistim, hiç yok normalde göbeğim, konuşmalarına sıra geliyor. Babaannem gülererek, senin normalde de var karnın kızım, diyor. Birazdan elinde sodayla oturan halama, bütün sallatayı yedin, miden gaz yapacak, diyor. Yanında oturan o mızımız çocuğun kollarını sıkıp, sen yemiyor musun hiç, kollarının içi resmen boş, diyor. Babaannem hiç şışmanlamıyor ve tabii olarak kilo da vermiyor. Memeleri ve göbeği gayet doğal olarak orada duruyorlar. İştah onda bir uzuv gibi doğduğundan beri yer etmiş. Bir de ağlaklık. Babam ne zaman kapıdan çıksa bir daha görmeyecekmiş gibi gözlerinden yaşlar aka aka ağlamasının izahı yok. Saçları hep kınalı, değişik bir turuncu. Sarı da değil kırmızı da. Hep örgülü. Sanki biri ilkokula giderken saçlarını bir kez örmüş ve öyle kalmışlar. On altı yaşında evlenmiş, tam elli yıl evli kalmış, dedem bu diyari terk edeli olmuş on üç seneye. O kadar yıldır dul. Ah,

dede bizi bıraktı gitti, diye muhakkak bir kez ağlamıştır yemekte ama onun yerine de yer gibi hemen arkasından bir kaşık daha yoğurt atmıştır ağzına. Rahata ermiş gibi huzurlu. Çocuk gürültüsüne o bayram günü bile zor tahammül edebilmiştir. Parka gidin haydi, yan komşunun çocukları var sokakta, onlarla oynayın diye postalamıştır evden bizi. Eminim o bayram gününün ertesinde boş evinde, sessizliğin içinde, pencereden dışarıyı izleyip koca bir tabağa doldurduğu baklavaları yerken yüzündeki kırışıklıklara o gün dondurmayı yerken gördüğüm gülümsemeden de oturmuştur.

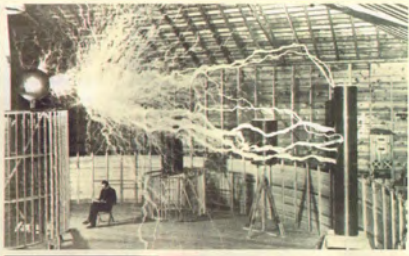
Beynine atan pıhtı aylardır babaannemi öldürmeye çalışıyor. Savaşılan çoğu cephede babaannem yenik düşüyor. Gün geçtikçe vücudu içinde tutunmaya çalıştığı bir kabuğa dönüşüyor. Gözleri kapalı. Konuşamıyor, hareket edemiyor ve bir şey yiyemiyor. En çok yemekle ilgili konu canını sıkıyor. Yiyebildiği tek şeyin mama olduğunu gördükçe, zerzevat istemem, köfte pişirin, dediği zamanları düşünüyorum. Tavuk kanat al gelirken, mangal yapın, diye babamı aradığı seferler, balık mevsimi olmadı mı hâlâ diye sorarken yutkunduğu zamanlar, kâselere sallayıp sapına kadar doldurduğu tüm kaşıklar gözümde canlanıyor. Belki müdanasız bir insan olup, nezaketin arkasına sığınmaya gerek duymadan kendi canının istediğini yapabilmek irsidir, bana da geçmiştir. Belki dondurma çubuğunu cebime saklayacağım zamanlar henüz gelmemiştir. Oğluna duyduğu sevginin büyüklüğünü tahayyül edememişimdir.

Oğlum, bir sabah da altı buçukta kalkmasan, diyorum. Yüzünde dünyanın en güzel gülümsemesiyle odasına koşuyor. Oyuncak mutfağın başına geçiyor. Tenceresinin kapağını açıyor. İki avucunu birbirine vurup çotth diye bir ses çıkarıyor. Yumurtaları kırdın mı, diyorum. Kafasını sallıyor. Bıçak alıyor bir tane eline. Kesilsin diye yapılmış iki parçalı ahşap meyvelerin arasından üzüm salkımını seçiyor. Oyuncak ikiye ayrılıyor. O da tencerenin içine. Bana biraz süt, oyuncak köpeğe pirzola. Oyuncak fırının defalarca açılıp kapanıyor. Sen küçük şef misin, oğlum diyorum. Gözleri parlayarak kafa sallıyor. Telefonun titrediğini duyuyorum. Annem. Uyandırdım mı, diyor. Uyanığım, diyorum, hayrola. Gece babaanneni kaybettik, diyor. Küçük şef o sırada oyuncak karpuzun oyuncak olduğunu unutup çiğnemeye çalışıyor.

Her şey yaşamaya devam ediyor, aslında hiçbir şey ölmüyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Dr. Sevan Karabetoğlu

“TESLA ZAMANIN ÖTESİNDE BİR BİLİM İNSANI VE MÜHENDİSTİ”

Tesla'nın fikirleri günümüzü etkilemeye devam ediyor. Gerek maddi imkânsızlıklar gerek Edison gibi büyük beyinlerle giriştiği savaşıra rağmen Tesla yine de rüşdünü ispat eden bir sürü icada imza attı ve ölümsüzler arasındaki yerini çoktan aldı.

Biz de bu haftaki röportajımızda bir bilim insanını konuk ediyoruz. İstanbul Teknik Üniversitesi Enerji Enstitüsü Yenilenebilir Enerji Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Dr. Sevan Karabetoğlu'yla Tesla'yı konuştuk. Karabetoğlu, bize 19. yüzyılı, Tesla'yı, bilimin yapıcı ve yıkıcı etkilerinden bahsetti.

“BİLİMİN ÖZÜNDE TİCARİ KAYGI YOKTUR”

19. yüzyıl, bilimsel gelişmelerin birbiri ardına ortaya çıktığı, buna paralel şekilde rasyonel düşüncenin önem kazandığı, hak ve özgürlük mücadelelerinin yükseldiği oldukça tantanalı bir dönem. Bugünden geçmişe bakınca neler söylemek istersiniz?

İnsan merakı akılcı düşünce ile birleşince bilginin sistematik bir şekilde aktarılması görece zaman aldı ama bu kaçınılmaz bir süreçti. Kırsaldan büyük şehirlere göçün artmasıyla birlikte ihtiyaçların daha hızlı karşılanması beraberinde Sanayi Devrimi'ni başlattı. Ancak bu devrim kaynaklara erişimi arttırdıkça insan kibrinin sonucu tüketim toplumunun temellerini de beraberinde getirdi. Çok verimsiz teknolojiler -özellikle fosil yakıtlarda depolanmış karbonun salınımı- üstel şekilde ivmelendi. Günümüzde bu kontrolsüz kullanımın açtığı hasarla mücadele ediyoruz.

Peki ya Osmanlı'da neler oldu? 19. yüzyıl Osmanlı'sında bir modernleşme hareketinden söz edebiliriz, ancak Avrupa ve Amerika'ya kıyasla böyle bir bilimsel gelişme ortamı mevcut değil. Sizce bunun sebepleri neler?

Merkezi otoriteyle yönetilen devletlerde özgürlükçü düşünce musluğunun kapatılması, ilerleyen teknolojileri takip etme konusuna din veya benzeri doktrinler sebebiyle bir ket vurulması göz önüne alındığında gelişime ayak uyduramamak beklenen bir durum. Benzer senaryo, tek merkezden yönetime geçen geçmişinde barut ve kâğıdı bulan Çin İmparatorluğu'nda da, engizisyon kararlarının cirit attığı Avrupa Orta Çağı'nda da gözlemlendi. Önemli olan bu tarihsel olaylardan ders çıkarmaktı ancak Osmanlı Devleti bunu fark etmede oldukça geç kaldı. Sanayi Devrimi'nden önce devletlerin “güçlü ülke” algısı yüz ölçümüyle orantılı olduğundan teknik gelişmeler top dökümü, silah üretimi gibi savunma teknolojileri ile sınırlı kalmış. Diğer taraftan matbaanın akıbetini xinelemeye gerek yok.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

19. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin ekonomik ve siyasi darboğaza girmesi ve milliyetçi bakış açısıyla ülke bütünlüğüne öncelik vermesi teknoloji trenini kaçırmasında en büyük etken. Batılı devletlerin Anadolu topraklarında ray hatları döşerken petrol rezervuarlarının haritalarının çıkarmak amacıyla gizlice sondaj çalışması yapması Osmanlı'nın içinde bulunduğu kısıka bir örnek sayılabilir.

Dönemin en büyük özelliklerinden biri de Avrupa ve Amerika'daki mucitlerdir. Günlük hayatın kolaylaşmasında insan ömrünü uzatmaya kadar pek çok alanda icat edilen sistemler ticari hayata çok çabuk adapte edilebiliyordu. Mesela Edison mucit olduğu kadar başarılı bir iş insanıydı. Bilim ve ticaret ilişkisine dair neler söylemek istersiniz?

Bilim insanları ile mucitler arasındaki temel fark şudur: Bilimle uğraşan insanlar doğa ve evrenin işleyişini anlamaya yönelik çalışmalar yaparak mucitler genelde insan merkezli hayatı kolaylaştıracak teknolojik gelişmeye katkı sunmayı hedefler ve tabii bunu yaparak ticari kaygılarını da göz ardı etmezler. Yakın tarihimizde bu iki tür insana en bariz örnek Edison ve Tesla'dır. Edison, bir yandan mühendis olarak problemleri analiz etmede ve çözüm üretmede ustalaşmış diğer yandan da ticari zekasını kullanarak maddi açıdan ortalamanın çok üzerinde bir seviyeye ulaşmayı başarmıştır. Buradaki ticari başarısının kaynağı, ihtiyacın ne olduğunu doğru zamanda yakalamış olması ve sorunu çözene kadar üst düzey bir çalışma temposu sergilemesidir. Bununla birlikte bilimin özünde ticari kaygı yoktur. Yalnızca merak ve nasıl sorunu cevap arayışı vardır. Bilim ile teknoloji yol ayrımında, ilki sorulara cevap arama yönünü, diğeri sorunlara çözüm arama yönünü seçer. Teknolojik gelişmenin sürücü kuvveti de para olduğundan ticari kaygı şüphesiz varlığını sürdürmeye devam edecektir.

"TESLA ENERJİYİ ÜCRETSİZ VE SINIRSIZ ŞEKİLDE SAĞLAMAK İSTİYORDU"

19. yüzyılda pek çok mucidin adı geçse de en popülerlerinden biri şüphesiz ki Tesla'dır. Küçük bir köyde doğup dünyayı değiştirecek denli önemli çalışmalara imza atan Tesla, özellikle alternatif akım fikriyle büyük bir devrimin önünü açar. Genel olarak Tesla hakkındaki fikirlerinizi öğrenebilir miyiz?

Tesla zamanın ötesinde bir bilim insanı ve mühendisti. Buna rağmen düşüncelerini teoride bırakmakla yetinmemiş, tamamı olmasa bile bunların çoğunu pratiğe dökmeyi başarmıştır. Şu anda dünyanın tamamında kullandığımız şebeke elektrigi alternatif akım formundadır ve bu Tesla'nın Edison'un doğru akımına karşı verdiği savaşın bir zaferidir. Tesla da Edison gibi enerjyi kontrol etmek ve insanlığın yararına kullanmayı hedefliyordu ama onu Edison'dan ayıran bunu tüm insanlara ücretsiz ve sınırsız sağlamaktı. Kapitalizmin ivmelendiği bir döneme denk gelmesi Tesla'nın hedefine ulaşmada en büyük engellerden biridir. Bununla birlikte bir makineyi kafasında tasarlayıp olası sorunları yine zihninde giderip çalışır hâle getirdikten sonra onu hayata geçirebilme gibi bir yeteneğe ve dehaya sahip olan Tesla'nın günümüzde kullandığımız kablolu şarj olabilen diş fırçasından, "drone"ları kontrol eden uzaktan kumanda ünitelerine kadar birçok buluşu, ardında bıraktığı çok önemli çalışmalarıdır.

Septik şekilde titiz olması, kaldığı otelin restoranında kendi masasına başkasının oturmasına şiddetle karşı çıkması, inci görmeye tahammül edememesi gibi davranışları yüzünden yaşadığı topluma; maddiyatı da hep ikinci plana attığı için yaşadığı döneme ayak uyduramamış olması yaşamın her zaman olumlu yönde ilerlemeyeceğinin ve kusursuz bir insanın var olmayacağını bir göstergesi.

Tesla'nın ilgilendiği alanlar haricinde yöntemsel olarak da diğerlerinden büyük bir farkı var. Hedefi yükske koyup hem maliyet hem de hacimsel anlamda çok büyük deneylere kalkışabiliyor. Ona "Yıldırımların Efendisi" unvanını kazandıran Colorado Springs'teki meşhur deneyleri gibi. Başarı/başarısızlık ikileminde bu farkı Tesla'nın cüretine mi yormalı? Cüret etmek gelişmenin başlangıcını mı oluşturur?

Tesla'nın zihinsel seviyesine ve bakış açısına sahip olmadan bunu yorumlamak kolay değil. Buradaki "cüret"i, hakikat arayışında zorluklar karşısında sabırlı olma, sebat gösterme, yılmadan çalışma olarak nitelemek daha doğru olur.

Dilerseniz bir düşünce deneyi yapalım: Farz edelim ki zamanda yolculuk mümkün ve zaman makinenize binip karanlık Orta Çağ Avrupasına gidiyorsunuz. Ama yanınıza teknolojik hiçbir donanım almanıza izin yok. Yalnızca kâğıt üzerine yazılı denklemler ve formüllere izin var. Bu noktada karşınızda çok kısıtlı bilgiye sahip bir bilim insanına gelecektek geldiğinizi ve günümüzde kullanılan teknolojiyi o dönemde yaratma amacınızı anlatmak istiyorsunuz. Bunu başarmak ve o kişiyi ikna etmekte ne kadar zorlanacağınızı hayal etmek çok zor olmasa gerek. İşte Tesla'nın durumu bundan pek farklı değildi.

19. yüzyıldaki bilimsel gelişmeler her ne kadar olumlu etkilere sebep olsa da 20. yüzyıldaki dünya savaşları, soykırımlar da aynı gelişmelere dayanarak daha kitlesel acılara yol açtı. Yıkıcı ve yapıcı bir güç olarak bilimi nasıl yorumlarsınız?

Doğayı anlamak için bilimi, evrenin dilini konuşmak için matematiği, kaynakları kontrol etmek için teknolojiyi kullanıyoruz ama bunların tamamı insan aklının birer ürünü. Ancak günümüzde bu zekâ, hırs ve hükmetme yetisine yenik düşmüş durumda. Doğanın minör bir parçası olduğumuzu unutup onun hâkimi olduğumuz yönünde zavallı bir yanılgıya kapılmış durumdayız. Bu tabloya bilim ve teknolojinin, varlığı değil, bunları nasıl kullanacağına karar verecek in-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

sanlara yetki vermedeki yanlışlıklar. Karar vericilerin doğru seçimi, gelecek neslin kaderini belirlemesi adına çok büyük bir sorumluluk.

Uzak geçmişteki savaşlar verimli topraklar için; yakın tarihimizdeki savaşlar ise enerji için yapıldı. Aslında pratikte enerji sorunumuz yok. En fazla çevreye duyarlı ve yüksek maliyetli enerji sorunumuz var. Ancak gelecekteki savaşlar içme suyu için yapılacaktır. 2050 yılında endüstriyel tarım ve hayvancılık için temiz su bulunamayacaktır. Bu yüzden ters ozmos denilen deniz suyunu tuzdan arındırma gibi yöntemler geliştirmek ve sözlük anlamıyla hayatta kalmak için yine dayanağımız bilim ve teknoloji olacak. Bunu yapmazsak insanlığı dünyadan silinecek, tabiat da biraz nefes alacak ve insanlığı olmadan önceki doğal döngüsüne geri dönecek belki ama 300 bin yıllık geçmişimizin dünyanın yaşına kıyasla komik seviyede kısa sürmesine gerek yok. Doğayla bütünleşik yaşamayı öğrendiğimiz süreçte bir milenyum daha görmek mümkün.

ÜÇ ANAHTAR: “MERAK, SABIR VE ÇALIŞMA MOTİVASYONU”

Uzun zamandır yenilenebilir enerji üzerine çalışıyorsunuz. Tesla'nın da güneş enerjisini dünyanın her yerine yayma, bu sayede sonsuz bir enerji elde etme fikri vardı. Yaptığınız çalışmalar ölçüsünde Tesla'nın çalışmaları hakkında neler söylemek istersiniz?

Güneş, Dünya üzerindeki tüm enerjilerin kaynağı. Bitkilerdeki besin kimyasal olarak depolanmış formdaki güneş enerjisi, rüzgâr ve dalga yine güneşin ısı etkisiyle dönüşen enerji türleri. Tesla da bunun farkındaydı. Bununla birlikte odaklandığı konu dünyanın kendi sahip olduğu ve atmosferde bulunduğu inandığı elektromanyetik dalga formundaki enerjiyi hasat edip bunu kablolu yolla dünyanın herhangi bir yerine göndermekti. Günümüzde güç santrallerinde ürettiğimiz elektriği şehirlere binlerce kilometre uzunluğunda elektrik hatları vasıtasıyla taşıyoruz. Eğer Tesla'nın hayal ettiği gibi bu enerji iletimi kablolu gerçekleştirebilseydi enerji maliyetleri çok düşük olacaktı. Ancak yapılan deneyler, elektrik enerjisini özellikle mikrodalga formunda iletmenin bile hem ekonomik olmadığını hem de henüz kontrollü bir şekilde bunu gerçekleştirmenin mümkün olmadığını gösteriyor. Şimdiye kadar yapılan en uzun erimli deney 800 m ile sınırlı ki iletilen enerji yalnızca 30 W'lık bir LED armatürü aydınlatmaya yetiyor. O yüzden elektrik enerjisi için daha uzun bir süre iletim hatlarını kullanmaya devam edeceğiz.

Her şeye rağmen insan aklının ne kadar yüksek bir potansiyel sahip olabileceği, bunun insanlığın iyiliği için kullanılmasının ne kadar önemli olduğu ancak bunun için yüksek bedeller ödenmesi gerektiğini gösteren Tesla; yarattığı teknolojik atılımlardan daha önemli dersler veriyor özellikle günümüz insanlığına. Günümüz ölünde keskinlik, düşük verim ve yüksek maliyetler nedeniyle yenilenebilir enerji teknolojileri konvansiyonel güç santrallerinin yerini almada bir hayli uzak. Yenilenebilir enerji üzerine çalışmalar yapan bir akademisyen olarak söyleyebilirim ki sanayisini geliştirmek isteyen bir ülkeyseviz ve çevreci bir teknoloji arıyorsanız çözüm hâlâ nükleer enerjide. Kullanılmış yakıt bertarafı haricinde enerji yoğunluğu açısından açık ara önde olan ve sıfır CO₂ emisyonuna sahip nükleer santraller artan nüfusla birlikte gelen talebi karşılamada en güçlü aday. Yenilenebilir enerji ise evsel tüketim ve ulaşımda talebi karşılamada yardımcı oyuncu olarak devrede olacak.

Bilimle ilgilenen gençlere tavsiyeleriniz nelerdir?

Belki biraz ağır kaçacak ama insan türü doğanın kanserli dokusudur. Yine de iyi huylu tümör misali rasyonel ve etik değerlere sahip insanlar olarak bilim, sanat ve doğayla ilgilenmek çok kıymetli. Bunu yapmadan geçirilen bir ömür yalnızca karbon, azot ve su döngülerine katkı sağlar. Bilimin ışıyla yürümek isteyen genç arkadaşlara naçizane tavsiyem para kazanma önceliği olmadan temel bilimlerde eğitim alıp bunun mühendislik uygulamalarını sonradan tercih ederek yüksek lisans eğitimlerini bu yönde seçmeleri. Günümüz Türkiye şartlarında ekonomik özgürlük kaygısı gütmenden bu tavsiyem biraz hayalcilik olarak algılanabilir ama işinizin çıktılarının yüksek kalitede olması ve beraberinde getireceği maddi karşılık işinizi ne kadar sevdiğiniz ile doğru orantılı. Bu sebeple ıssız adaya düşmeseniz de hayat yolunda yürürken yanınıza almanız gereken üç temel şey: Merak, sabır ve çalışma motivasyonudur.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İssız adaya düşmeseniz de hayat yolunda yürürken yanınıza almanız gereken üç temel şey: Merak, sabır ve çalışma motivasyonudur.

*Ketebe Bilim Dizisi
birbirinden değerli kitaplarla büyüyor!*

YENİ!

PARİS'TEKİ SON SİMYACI

Merak Uyandıran Kimya Hikâyeleri

3
KETEBE
BİLİM

3	FEYNMAN'IN GÖKKUŞAĞI
3	MAKİNEDEKİ CİN
3	FİZİK BİZİ NASIL ÖZGÜR KILAR
3	BÜYÜK AKIL
3	PİSAGOR'UN MİRASI
3	İMKÂNSIZIN İSPATI
3	CİNAYET MOLEKÜLLERİ JOHN

Nilgün Taylan

EŞYALAR SANDIĞINIZDAN FAZLASINI ANLATIR

Sergey Dovlatov Sovyetler Birliği'nin son dönem yazarlarından biri olarak kabul edilir. 1941'de Ufa'da doğar. Rus Yahudisi bir babayla Ermeni bir annenin çocuğudur. Anne ve babasının tiyatrocu olması Dovlatov'un gelişiminde çok önemli bir rol oynar.

Dovlatov'un hayatı büyük iniş çıkışlarla doludur. II. Dünya Savaşı başlangıcında Leningrad'dan sürülen ailesi, savaşın sonunda Leningrad'a geri döner ve Dovlatov burada büyür. 1959'da Leningrad Devlet Üniversitesi Fin Dili bölümüne kaydolur, ancak çok başarılı bir öğrenci değildir, bir de buna askerlik meselesi eklenince okulu bırakmak zorunda kalır. Askerden sonra da gazetecilik okumaya başlar.

Dovlatov çocukluğundan beri kitaplarla çok haşır neşirdir, sürekli bir şeyler yazmaya çalışır. Gazeteciliğe merak salması da biraz bu yüzden. Gazetecilik okuduğu yıllarda "Gorozhane" adlı yazarlar birliğine üye olur, ancak muhalif olduğu gerekçesiyle yazıları hiçbir yerde yayımlanmaz. Neredeyse yok sayılır.

İlk öykü kitabı *Nevidimaya Kniga* henüz prova baskısı aşamasında toplatılıp imha edilir. O da kitaplarını illegal olarak basıp el altından dağıtmaya başlar. Üzerindeki bas-

kı ve yok sayılma Sovyet Yazarlar Birliği'nden atılmasıyla hepten artar. O da 1978'de Sovyetler Birliği'ni terk ederek Amerika'ya yerleşir.

Kendisi gibi Amerika'ya göçmüş Sovyet vatandaşları-na hitap eden *Novy Amerikanets* adlı derginin editörlüğünü üstlenen Dovlatov, 1990'daki ölümüne değin birbiri ardına kitap yayımlamaya başlar ve zamanla ünü kendi çevresini aşip bütün Amerika'ya yayılır.

BİR BAVULA SİĞAN HAYAT

Dovlatov'un Türkçeye çevrilen ilk kitabı *Bavul*'dür. 2004 yılında Faruk Ünlütürk tarafından çevrilen, Cem Yayınevi tarafından basılan kitap, geçtiğimiz günlerde yeni bir çevirmen ve yeni bir yayıneviyle tekrardan okurlarının karşısına çıktı. Jaguar Kitap'ın bastığı *Bavul*'ün çevirmeni Eyüp Karakuş'tur. Eyüp Karakuş, Dovlatov'un *Olvido* Kitap imzalı *Yabancı Kadın* adlı romanının da çevirmenidir. Yine Jaguar Kitap etiketine sahip olan Türkçedeki bir diğer Dovlatov kitabıysa *Puşkin Tepeleri* ismini taşır. Bunun çevirmeniyse Ayşe Hacıhasanoğlu'dur.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Bavul, Dovlatov'un Sovyetler Birliği'ni terk ettiği anla başlar. Dovlatov vize işlemlerini halletmek için OVİR'e gittiğinde, ülkeden çıkarken en fazla üç bavul götürülmesine izin verildiği öğrenir. Bunun mantıksız olduğuna dair bir tartışma başlatsa da bir sonuç elde edemez. Gerisin geri evine döndüğünde eşyalarının bir bavula rahatça yerleştiğini görür ve 36 yıllık hayatının bir bavula sığması onu fazlasıyla üzer.

Önce Roma'ya, ardından da New York'a gelir. Bir ev kiralayıp bavulunu dolaba koyar ve aradan dört yıl geçmesine, ailesiyle beraber sakin bir hayat sürmesine rağmen bavulu aklına gelmez. Ta ki bir gün oğlunun yaptığı bir yaramazlık neticesinde ceza olarak dolaba sokulmasına kadar.

Dovlatov'un bilinçaltı gibi dolabın dibine "gizlediği" geçmiş birden su yüzüne çıkar. Bu kitap bavulun içinden çıkan eşyaların hikâyelerine, yani Dovlatov'un geçmişine yönelik yazılır.

KAÇTIĞI ŞEYİ YANINDA GÖTÜREN YAZAR

Dovlatov bavulu açar. İçindeki sekiz parça eşyayı çıkarır: Bunlar çorap, ayakkabı, takım elbise, palaska, kaban, gömlek, şapka ve eldivendir. Kitap da bu eşyalar tarafından isimlendirilmiş sekiz başlıktan oluşur. Her başlıkta eşyaların nasıl olup da Dovlatov'un eline geçtiğini okuruz. Ancak bu sadece Dovlatov'un hikâyesi değildir. Zira eşyalar kültürü, kültür de halkı anlatır..

Kitabın ilk başlığı soket çoraplardır. Dovlatov okuru üniversiteye, Fin dili okuduğu günlere götürür. Beş parasız şekilde dolaştığı, hemen herkese borç yaptığı bu dönemde bir de sevgilisi vardır. Ancak parasızlık onu sosyalleşmekten alıkoyduğu gibi öz güvensiz de yapar ve böylece Dovlatov kıskanç birine dönüşür.

Derken karşısına küçük çaplı kaçakçılık işleri kovalayan bir arkadaşı çıkar. Dovlatov da onunla bir iş yapıp yüzlerce soket çorabı gizlice teslim alır. Ancak çorapları tam piyasaya sürecekleri zaman Sovyet fabrikalarında da "bir anda" binlerce soket çorap ürettiğini ve her yerde benzer kalitede çorapların olduğunu görürler. Dovlatov yıllarca kullansa, çevresine dağıtsa da bu çoraplardan kurtulamaz.

Tipki çoraplar gibi diğer eşyalar da benzeri serüvenlere sahiptir. Kimisinde yasaklı, çalıntı mallar üzerinden bir hikâye anlatılır, kimisinde de içinde aşkın, arkadaşlığın, yazarlık umudunun ve bezginliğin getirdiği birtakım duygularla bezeli anılar karşımıza çıkar.

En ilginç eşya hikâyelerinden biriye takım elbise başlığında yer alır. Dovlatov çalıştığı gazete yönetimi tarafından "doğru düğün" bir kıyafeti olmadığı için eleştirilince onlardan bir takım elbise ister. Yönetim bunu kabul eder etmesine, ancak sosyal içerikli üç yazı hazırlamasını şart koşar. Dovlatov da dışarı çıkıp "sosyal içerikli" yazı için bakınmaya başlar. Nereye gitse, ne yapsa gazete yönetiminin istediği gibi bir şey bulamaz. Manipülasyon yapmaya da gönlü elvermez. Hatta yoksul bir kapıcı kadının evini ziyaret ettiğinde gördüğü manzara karşısında dehşete düşer. İster istemez, "Devlet yardım etmiyor mu?" diye sorar. Kadına şöyle cevap verir:

"Ediyor. Hem de ne yardım! Ayda kırk ruble veriyor. Bir de madalyalar takıp duruyorlar. Aha bak, pencerenin önündeki kavanoz madalya, nişan dolu. Onun yerine mandalina verseler keşke! Bir madalyaya dört mandalina..."

Dovlatov'un kitapları genelde otobiyografik öğeler içerir ve aynı zamanda Sovyet toplumunun da bir resmi çizer. Bürokratik engeller, siyasal baskı, tüketim maddelelerinin azlığı gibi pek çok konu bu resmin parçalarını oluşturur. Tipki *Bavul*'da olduğu gibi. Zira Dovlatov'un bavulunda Sovyetler Birliği vardır ve Dovlatov kaçtığı "şeyi" beraberinde götürdüğünü sonradan fark eder..

Bitirirken şunu da söyleyeyim; kitaplarının haricinde Dovlatov'u merak edenler, 2018'de gösterime giren Aleksey German Jr. tarafından yazılıp yönetilen *Dovlatov* adlı filme de bakabilirler. Baskı altında yaşayıp yazılarını yayımlatmaya çalışan çıkışsız bir yazardan öğrenecek çok şeyimiz var kuşkusuz.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

ON SEKİZ

Onu en son bıraktığım sokakta buluşuyoruz. Kimse bilmiyor.

Genç ve güzel tanıdık suratında büyük bir gülümseme. Yanakları güneşten yanmış, biraz da pembe. Kim bilir kime aşık yine. Üzerinde incecik bahar giysileri. Kimi sevdiysem, öptüysem, belki aldattıysam, kaybettiysem öyle kokuyor. Tanıdık sokaklar gibi kokuyor. Gençliği öylesine keskin ve kızıl, kızgın ağustos güneşi. Bense daha durgunum şimdi. Ellerini uzatıyor, değse tenimi kesecek sanki.

"Ellerimden tutmak istiyorsun," diyorum. "Ellerinden tutsam yok olacaksın, on sekiz."

Geri çekiyor ellerini. Suratından belli alındığı.

"Burada değilsin ki," diyorum. "Sen gideli çok oldu."

Her akşamüzeri çıkmaz sokaklarda yolumu kesen, aklımdan hiç çıkmayan, yüreğimin ortasına oturan; kimi, neyi sevsem hatırladığım yine sen olsan da burada değilsin artık. O eski dostlar, şarkılar, çocukluk sözleri, yeminleri geride kaldılar şimdi.

"Sen gideli, ben büyüyeli çok oldu, on sekiz."

Susuyor. Ama suç biraz da bende. Adamakıllı konuşamıyoruz şurada. Başka insanlar biliyor gençliklerine öğüt vermeyi. Şöyle yap, böyle yap demeyi. Daha akıllı ol. Daha iyi biri ol. Pişman olursun sonradan demeyi. Oysa herkes kendini affetmeyi biliyor, inan bana, on sekiz. Unutuluyor aptallıklar, etrafından gelip geçen yabancılar, kimi acılar, öylesine nefretler ve sevmeler, dargınlıklar, çoğu sabahlar ve akşamlar, kalabalıklar, bir sürü adamlar ve kadınlar. Unutuluyor, yüreğinle sevdiklerin dışında.

"Ama bir dostun varsa eğer bu şehirde," diyorum.

On sekiz biraz buruk gülüşüyor.

"..Bir dostun varsa eğer bu şehirde, ellerine dokunmadan bile avuçlarına sıcaklık eklemek tutuşturulmuş gibi oluverdiğin..."

Bilindik bir yağmur başlıyor Galata'da. Kül rengi şimdi her şey. Ben ellerine uzandıkça on sekizin, o kayboluyor yavaşça.

"..Bir yağmur, bir poyraz, bir lodos, bir ayazla kokusunu ansızın aklına getirdiğin; gördüğün, duyduğun ne varsa ona dönüp dönüp anlatmak istediğin, öyküsünü şehirdeki tüm balıkçılara, ince ve esmer çocuklara, sokak satıcılarına, mutlu insanlara, dar ve karanlık motel odalarındaki yalnızlara anlatmak istediğin bir dostun varsa..."

Biraz daha tutsa ellerimden yine çocuk olacağım az daha. Etrafımızı kumral saçlı kızlar ve çocuklar, güllüşler saracak, mutlu şarkılar çalacak. Bir ilkyaz gecesi aldığımız ilk öpücük belirecek dudaklarımızda. Bahar gelecek. Ebegümece ve akşamsefaları açacak. Bir uzansam ellerine, on sekiz. O zaman ilk kez rastlayacağım eski dostuma; henüz habersiz ayrılıklardan ve büyümenin telaşından, koşuşturmalardan, peşine her şeyi katıp götüren şu yalnızlıktan...

"Kaybetme onu asla. Tut kollarından, çek çıkar şu çılgın kalabalıktan. Sarıl sarılabildiğin kadar sıkıca."

Yağmurun içine saklanıyor on sekiz. Bir tek kaldırımdaki kediler ve ben görüyoruz onu, şimdi. Birkaç parça anı birikintisi kalıyor ıslak kaldırım boşluklarında. Güneş çıkıyor. O kayboluyor yavaşça. Çocukluk bitiyor.

Biliyorum ama, bir yağmur daha yağsın yine çıkacak ansızın karşıma. Biliyorum, onu en son bıraktığım sokakta buluşacağız yine. Kimseler bilmeyecek on sekiz. Hiç ayrılmadım, ayrılmayacağım ki ben o sokaktan.

Feyzi Ekgüz

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

FORM OLARAK AYRIŖTIĐIMIZ GİBİ ZAMANSAL KAVRAYIŖTA DA AYRIŖIYORUZ

Sesli Düşünüyorum #6

1. Bir süredir eski kitapları, okuduğum kitapları yani, tekrar okuyorum. *Buradayım*'ı okudum. Jonathan Safran Foer'den. Kitapta artık rutine binmiş ilişkilerinden bunalmış bir çift anlatılıyor, *basically*. Dış fırçalama rutini, çocukları okula gönderme rutini, kahvaltı rutini... Bundan yıllar önce bu kitabı okuyup sevgilimden ayrılmıştım. On beş yıllık bir ilişkiye benzetmişim altı aylık ilişkimizi. (En uzun ilişkim.) Yıllar sonra konuşurken ona bunu anlattığımda, bana şey demişti: "Ben de sevgilimden *Madame Bovary*'yi okuduktan sonra ayrılmıştım." (Ve aslında, itiraf etmem gerekir ki, *Buradayım*'ı okuduktan sonra terk edilmişim.)

2. Onunla şöyle tanışmıştık. Bir arkadaşıyla buluşacaktık, o da gelmişti. Aslında gelmeyecekmiş, burç yorumunu okumuş ve bu hafta biriyle tanışacağını söylüyormuş burç yorumu. Tanıştığımızda şöyle bir not almışım telefonuma: "Bazen ne söylediğini anlamıyorum ama boynu çok güzel." Yıllar sonra, tekrar bir araya geldik. Tekrar sevgili de olduk hatta. Ben de *Pattern* adlı uygulamada ilişkisi var yaptım. İkizler kadını, akrep erkeği. (*Pattern* uygulaması, astrolojik uyumu ya da o hafta neler yaşayacağınızı gösteren, ucube bir şey. Her şeyi biliyor, her şeyi söylüyor.) Nihayetinde, yıllar sonra tekrar ayrıldığımızda uygulamaya baktım ve işte, yine orada yazıyordu ayrılacağımız. Öncesinde okuyup dikkat etmeliydik. Şimdi, hâlâ ilişkide olduğumuz uygulama, paralel bir evrende neler yaşayacağımızı bana söylüyor. Arada bakıyorum, geçen hafta ayrılabilirmişiz. Teknik olarak, bir buçuk yıl da sürebilirmiş. (En uzun ilişkim.)

3. Jonathan Safran Foer, *Her Şey Aydınlandı* kitabının çıktısını kütüphaneden almış. O dönemki hocası yanılmıyorsa Joyce Carol Oates. Sonrasında kitabı yayınevine götürdüğünde, Foer'e altı haneli bir rakam önermişler. Bir çıktı karşılığında alacakları bir imzaya.

4. Foer'i seviyorum. Yıllardır yazacağı *Escape from Children's Hospital* kitabını bekledim. *Her Şey Aydınlandı*, *Aşırı Gürültülü ve İnanılmaz Yakın*. İki kitabı da sinemaya uyarlandı. Fakat *Escape From...*'u yazamadı Foer. O dönem eşinden ayrıldı; edebiyatın yıldız çifti artık yok. O muazzam paraya aldıkları malikâne de. Foer, eşinden ayrıldıktan sonra, laptop'ını dizlerinin üstüne aldı ve *Buradayım*'ı yazdı. Kitapta evlilikten bunalan bir çifti anlatıyordu. Yaptığımız röportajda ona bunu sordugumda (ki ne kadar kötü bir soru) hâliyle bunun yaşananlarla ilgisi olmadığını söyledi. Foer, sonrasında ünlü *Hollywood yıldızı* Natalie Portman'la e-mail yazışmaları çıktı. Derken Michelle Williams'la sevgili oldu.

5. "Birisine bana bir roman yazdığını söylediğinde, ona hayran oluyorum. Böyle uzun bir şeyin sonuna gelmiş olmak... ne büyük bir başarı. Aynı şeyi uzun yıllardır sevgili olduklarını söyleyen birilerini gördüğümde de düşünüyorum."

5. "Neden Her Erkek Natalie Portman'la Sevgili Olabileceğini Düşünür?"

6. Ayırıyoruz ve bana şöyle bir mesaj atıyor: "Senle ben form olarak ayrıştığımız gibi zamansal kavrayışta da ayrışıyoruz."

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

hayatımızda önemli yeri olan fakat çok konuşulmayan korkularımız:

metro beklerken "aniden raylara atlar mıyım?" korkusu

acaba raylara atlar mıyım? sanki atlayacak gibi hissediyorum. manyak mıyım ben? dur azıcık sarı çizgiye basayım. gel hadi metro gel şu girdaptan kurtar beni...

uyku arasında elinin fazla uyuşmasının verdiği anlık korku

bu sefer damarlar kesin işlevini yitirdi hiç hissetmiyorum. kesin kesecekler off daha yeni manikür yaptırmıştım...

atm'de yaşanabilecek teknik aksaklık korkusu

sonuçta makina değil mi ya parayı vermeyip verdi gibi uyarı verirse? olan böyle şeyler benim başıma gelir bi de.

sessiz bir ortamda karnının guruldaması korkusu

sadece güzel şeyler düşünmüyoruz.

şu an karnımın guruldamamasını istemekten başka bir şey düşünemiyorum.

karşıdan karşıya geçerken "bir anda yeşil ışık yanarsa?" korkusu

araçlara yeşil yanmadan şu albümü bitirelim artık.

HER ŞEYDEN ÇOK
KİTAPLARI SEVDİM.

NİKOLA TESLA

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Gülümse, tozu gitsin yalnızlığımızın.

Attilâ İlhan

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://kntey.org>

ELIO VITTORINI

Taptaze bir vicdanı olmasını istiyordu -kendisi böyle diyordu: Taptaze, öyle bir vicdan ki her zaman yerine getirmekte olduğu görevlerinin dışında başka sorumluluklar, insanlara karşı yeni, daha yüce ödevler yüklensin. Çünkü her zaman yerine getirilen ödevler insanın içini rahatlatmaz olmuştı. İnsan hiçbir şey başaramamış gibi oluyordu bu durumlarda. Kişi kendi kendisini hoşnutsuzluk ve hayal kırıklığı içinde bırakıyordu. "Ben, insanlığın yeni bir şeye hazır olduğuna inanıyorum," dedi. "Yalnız hırsızlık etmemeye, adam öldürmemeye, iyi bir vatandaş olmaya değil... Bunun ötesinde başka bir şeye. Yeni ve başka ödevleri yüklenmeye hazır olduğuna inanıyorum insanlığın. Bizim içimizde duyduğumuz da bu, sanıyorum, başka ödevler yüklenme isteği, yeni işler başarma isteği. Yeni bir duyarlılıkla vicdanımızın bize gösterdiği yeni işler başarma isteği."